

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/B/2023/36146475536880388

TRANSPARENTNOSŤ MIESTNEJ SAMOSPRÁVY
Bakalárska práca

2023

Adam Póša

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

TRANSPARENTNOSŤ MIESTNEJ SAMOSPRÁVY
Bakalárska práca

Označenie práce: Bakalárska práca

Študijný program: Ekonómia a manažment

Študijný odbor: Financie, bankovníctvo, poisťovníctvo

Školiace pracovisko: Katedra financií

Vedúci záverečnej práce: Ing. Lukrécia Kováč Gerulová, PhD.

Bratislava 2023

Adam Póša

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne, a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Bratislava, 2023

.....

Adam Póša

Pod'akovanie

Rád by som vyjadril svoje pod'akovanie Ing. Lukrécii Kováč Gerulovej PhD. za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a usmernenie pri písaní bakalárskej práce.

ABSTRAKT

PÓŠA, Adam: *Transparentnosť miestnej samosprávy*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Financie, bankovníctvo, poisťovníctvo. – Vedúca záverečnej práce: Ing. Lukrécia Kováč Gerulová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2023, 53 s.

Cieľom práce je zhodnotiť transparentnosť miestnych samospráv na Slovensku a na základe dotazníkového prieskumu spokojnosti s miestnymi verejnými službami poukázať na dôležitosť transparentnosti na úrovni miestnych samospráv. Práca je rozdelená do 3 kapitol. Obsahuje 23 grafov, 7 tabuliek, 1 schému a 1 prílohu. Prvá kapitola je venovaná teoretickému vymedzeniu kľúčových pojmov, ako je miestna samospráva a financovanie miestnej samosprávy, korupcia, spôsoby jej merania a jej riziká. V druhej kapitole sme sa venovali metodike skúmania našej problematiky prostredníctvom dotazníkového prieskumu. Prieskum bol realizovaný s cieľom získať informácie o spokojnosti obyvateľov s miestnymi verejnými službami a ich vnímaní transparentnosti miestnych samospráv na Slovensku. V záverečnej kapitole je uvedený záver a zhodnotenie celého výskumu, ktoré poukazujú na dôležitosť transparentnosti miestnych samospráv. V tejto časti sú diskutované možné riešenia problémov a navrhované odporúčania na zlepšenie transparentnosti samospráv na Slovensku na územnej úrovni.

Kľúčové slová: miestna vláda, miestna samospráva, korupcia, transparentnosť, Transparency International

ABSTRACT

PÓŠA, Adam: Transparency of local governments– University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance, banking, insurance. – Supervisor of the thesis: Ing. Lukrécia Kováč Gerulová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2023, 53 pages.

The aim of this thesis is to evaluate the transparency of local governments in Slovakia and to show the importance of transparency at the level of local governments based on a questionnaire survey of satisfaction with local public services. The thesis is divided into 3 chapters. It contains 23 graphs, 7 tables, 1 diagram and 1 annex. The first chapter is devoted to the theoretical definition of key concepts such as local government and local government financing, corruption - its risks and methods of measurement. In the second chapter, we delve into the approach taken to examine our problem, which involved conducting a survey using a questionnaire. The purpose of the survey was to gather data on the satisfaction of inhabitants with the public services offered at the local level, as well as their views on the transparency of local governments in Slovakia. The third and final chapter of the thesis presents an overall summary and assessment of the research, highlighting the significance of transparency in local governance. This section also proposes potential remedies for the challenges highlighted in the research and offers recommendations for enhancing transparency at the regional level of governance.

Keywords: local government, local self-government, corruption, transparency, Transparency International

OBSAH

ÚVOD.....	8
1. SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ.....	9
1.2. CHARAKTERISTIKA A VYMEDZENIE MIESTNEJ SAMOSPRÁVY	9
1.2.1. Územná samospráva	9
1.3. ÚZEMNÁ SAMOSPRÁVA V ÚSTAVE A LEGISLATÍVE SR.....	10
1.4. ORGÁNY ÚZEMNEJ SAMOSPRÁVY	10
1.4.1. Obecné zastupiteľstvo.....	11
1.5. ÚLOHY A POVINNOSTI MIESTNEJ SAMOSPRÁVY	12
1.6. FINANCOVANIE SAMOSPRÁVY	12
1.6.1. Finančné riadenie a politika samosprávy.....	12
1.7. SÚSTAVA VEREJNEJ KONTROLY	13
1.7.1. Verejná kontrola.....	13
1.7.2. Vnútoraná kontrola	14
1.7.3. Kontrolné orgány územnej samosprávy	14
1.8. KORUPCIA.....	15
1.8.1. Vymedzenie pojmu korupcia a súvisiacich praktík	15
1.8.2. Typológia korupcie.....	18
1.8.3. Spôsoby merania korupcie	19
1.8.4. Globálny barometer korupcie	20
1.8.5. Index vnímania korupcie (CPI).....	21
1.9. RIZIKÁ KORUPCIE	24
1.10. DÔSLEDKY KORUPČNÉHO SPRÁVANIA	24
1.11. STRATÉGIE PREDCHÁDZANIA KORUPCIE NA MIESTNEJ ÚROVNI	26
1.12. PRÍKLADY HODNOTENIA TRANSPARENTNOSTI SAMOSPRÁV.....	28
1.12.1. Transparency International Slovensko.....	28
1.12.2. Španielsko.....	29
1.12.3. Meta-analýza štrnástich krajín EÚ	29
2. CIEĽ PRÁCE, METODIKA PRÁCE A METÓDA SKÚMANIA	30
3. VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA.....	32
3.2. DISKUSIA	49
3.3. ODPORÚČANIA ZVYŠUJÚCE TRANSPARENTNOSŤ.....	51
ZÁVER.....	53
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	54
PRÍLOHY	59

Úvod

Transparentnosť miestnej samosprávy je dôležitou témou v súčasnej spoločnosti. V kontexte korupcie a nezákonných praktík, ktoré sa často vyskytujú v miestnej samospráve, je transparentnosť kľúčovým prvkom, ktorý môže pomôcť zabrániť takýmto negatívnym javom a zlepšiť fungovanie miestnej samosprávy ako celku. Je dôležité dosiahnuť úroveň transparentnosti, ktorá umožňuje občanom kontrolovať spravovanie verejných financií a zabezpečiť, aby sa verejné zdroje využívali v súlade s potrebami občanov a na rozvoj miestnej infraštruktúry a služieb. Transparentnosť zvyšuje zodpovednosť miestnych samosprávnych orgánov a minimalizuje riziko korupcie.

Prvá kapitola je venovaná vymedzeniu teoretických poznatkov o miestnych samosprávach a korupcii. Miestne samosprávy sú dôležitými aktérmi v procese verejnej správy a zabezpečenie transparentnosti na miestnej úrovni má významný dopad na celkovú úroveň transparentnosti v krajine. Samostatné miestne samosprávy majú vo svojom rukách mnoho dôležitých rozhodnutí, ktoré sa dotýkajú životov občanov, od spravovania verejných priestranstiev a infraštruktúry až po poskytovanie sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti. Preto je dôležité, aby tieto rozhodnutia boli prijaté v prospech občanov a na základe verejných záujmov, nie pre osobné obohatenie alebo záujmy skupiny.

Prvá kapitola podáva teoretický pohľad na pojem korupcia, jej formy, možné príčiny a dôsledky jej vzniku. Korupcia na miestnej úrovni môže mať pre obyvateľov vážne dôsledky, od horších služieb a vyšších poplatkov po úplné zanedbanie potrieb občanov. V snahe bojovať proti korupcii a zvýšiť transparentnosť miestnych samospráv je mnoho organizácií aktívnych na medzinárodnej i národnej úrovni. Jednou z týchto organizácií je Transparency International, ktorá sa zameriava na boj proti korupcii a zvyšovanie transparentnosti v rámci verejnej správy. V poslednej dekáde sa Transparency International venuje aj monitorovaniu korupcie na miestnej úrovni a vyvíja snahy na zlepšenie transparentnosti miestnych samospráv. Avšak stále existuje veľa oblastí, kde je potrebné zlepšiť transparentnosť a bojovať proti korupcii. Druhá kapitola pozostáva z vymedzenia primárneho cieľa a sekundárnych cieľov, ktoré sú postupne napĺňané v jednotlivých kapitolách. Zároveň sme v tejto časti určili metodiku práce a metódu skúmania prostredníctvom dostupných metód. Posledná kapitola sa venuje výsledkom práce a diskusii a teda analýze výsledkov dotazníkového prieskumu zameranou na spokojnosť obyvateľov s verejnými službami a pohľadom na korupciu na miestnej úrovni.

1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Transparentnosť miestnej samosprávy v súčasnosti patrí k jedným z hlavných kritérií, na základe ktorých je hodnotená efektívnosť miestnej samosprávy a kvalita poskytovaných služieb pre verejnosť. V posledných rokoch sa zvyšuje tlak na miestne samosprávy, aby sa stali transparentnejšími a aby sa poskytovali občanom viac informácií o fungovaní a hospodárení miestnych orgánov. Tento trend je v súlade so zvyšujúcim sa povedomím verejnosti o jej právach a súvisí s trendom zvyšujúcou sa dôverou elektronickej komunikácie.

1.2. Charakteristika a vymedzenie miestnej samosprávy

1.2.1. Územná samospráva

Územnú samosprávu tradične tvoria obce a samosprávne kraje. Právna úprava územnej samosprávy na oboch úrovniach vychádza z rešpektovania samosprávneho pôsobenia obcí (miest) a ich orgánov. Samosprávne kraje predstavujú síce určitú „nadobecnú“ úroveň samosprávy, nie však nadriadenú. Súčasný model územnej samosprávy ovplyvnili aj spoločenské zmeny po roku 1989. V prvej etape sa obnovila činnosť samosprávy obcí a miest zrušením národných výborov v roku 1990. Obnovením územnej samosprávy sa založil tzv. oddelený model verejnej správy.

„Územná samospráva je uznávaná štátom, čo dokazuje jej schopnosť zabezpečiť niektoré verejné statky pre obyvateľov efektívnejšie ako štát. Charakteristickými znakmi samosprávy sú demokratický výkon moci, miestna regionálna autonómia a zodpovednosť za samosprávu.“¹ Samospráva môže rozhodovať o veciach, ktoré sú spojené so záujmami ľudí žijúcich v danej samospráve.

Pod samosprávou rozumieme právnické osoby, ktoré vykonávajú svoje právomoci na vlastnú zodpovednosť a súvisia s určitým územím. Základnou úlohou samosprávy je prenášanie kompetencií z centrálnej vlády na miestne orgány v rámci tohto územia.²

Územná samospráva v obci sa uskutočňuje prostredníctvom zhromaždení obyvateľov obce, miestnym referendom a orgánmi obce. Na úrovni VÚC sa samospráva uskutočňuje referendom a prostredníctvom orgánov VÚC. Ústava definuje ako orgány obce obecné zastupiteľstvo a starostu. Poslanci zastupiteľstva a starosta sú volení na štyri roky. Starosta

---

¹ MEDVEĎ, J. - NEMEC, J. a kol. 2007. *Základy verejných financií*. Bratislava : Sprint, 2007. [cit. str. 242] ISBN 978-80-89085-84-2

² TEJ, J. 2002. *Región a správa*. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, ISBN 80-8068-139-2

obce je výkonným orgánom obce, vykonáva správu obce a zastupuje obec navonok. Orgánmi vyššieho územného celku sú zastupiteľstvo a predseda. Obdobne ako u obcí sú zastupiteľstvo i predseda VÚC volení na štyri roky. V rámci svojich ústavných právomocí môžu obce a VÚC vo veciach územnej samosprávy a na zabezpečenie úloh vyplývajúcich pre samosprávu zo zákona vydávať všeobecne záväzné nariadenia, ktorých územné pôsobenie je obmedzené na územie konkrétnej samosprávy.

1.3. Územná samospráva v ústave a legislatíve SR

Postavenie obcí je upravené platnou právnou úpravou, ktorá je obsiahnutá v ústave a v zákonoch. Najvyššou právnou normou je Ústava Slovenskej republiky. Táto Ústava v svojej štvrtej hlave, ktorá má názov Územná samospráva, definuje základnú úpravu a postavenie obcí a vyšších územných celkov. Zákony, vyhlášky a nariadenia vlády sa považujú za nižšie právne normy. „Medzi najvýznamnejšiu a najzákladnejšiu nižšiu právnou normu sa považuje Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, ktorým sa riadia všetky obce a mestá na území Slovenskej republiky.“³

Obce sú právnické osoby, ktoré samostatne hospodária s ich vlastným majetkom a s vlastnými finančnými zdrojmi. Tieto obce a vyššie územné celky financujú svoje jednotlivé potreby najmä z vlastných príjmov, ale aj zo štátnych dotácií. Územná samospráva na zabezpečenie úloh, ktoré vyplývajú z jej činnosti, môže vydať všeobecne záväzné nariadenie.⁴

1.4. Orgány územnej samosprávy

Ústava ustanovuje dva hlavné orgány územnej samosprávy resp. obce:

- starostu
- a obecné zastupiteľstvo.

Samosprávu v obciach vykonávajú obyvatelia nepriamo prostredníctvom dvoch základných orgánov samosprávy obce. Okrem týchto základných orgánov existujú aj ďalšie, ako napríklad obecný úrad, obecná rada, komisie a obecná polícia. Tieto orgány sú odvodené od obecného zastupiteľstva.⁵

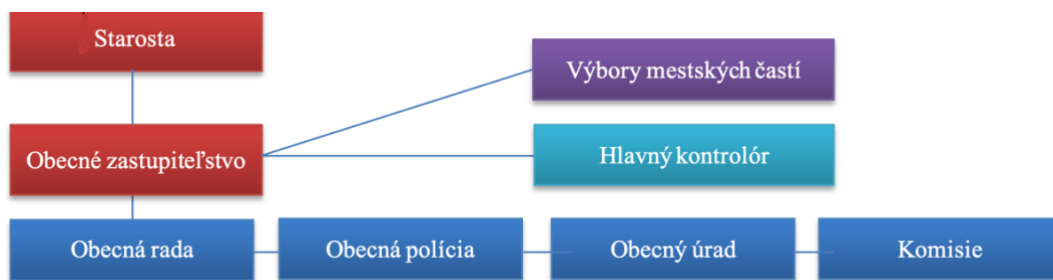
³ SPIŠIAKOVÁ, H., HOSPODÁROVÁ, O., THURZOVÁ M., DEMČÁK, D. *Miestna samospráva - základné princípy fungovania: sprievodca kompetenciami volených predstaviteľov miestnej samosprávy 2010-2014*. Prešov: Asociácia vzdelávania samosprávy, 2011. Vzdelávanie v samospráve. [cit. str.12] ISBN 978-80-970616-0-9

⁴ Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky, štvrtá hlava, Čl. 65 a č. 68

⁵ SPIŠIAKOVÁ, H., HOSPODÁROVÁ, O., THURZOVÁ M., DEMČÁK, D. *Miestna samospráva - základné princípy fungovania: sprievodca kompetenciami volených predstaviteľov miestnej samosprávy 2010-2014*. Prešov: Asociácia vzdelávania samosprávy, 2011, 201 s. Vzdelávanie v samospráve ISBN 978-80-970616-0-9

Zákon o obecnom zriadení definuje obecného kontrolóra ako ďalší orgán, ktorý je povinná mať každá obec. Okrem obecného kontrolóra môže obec vytvárať aj ďalšie orgány, ktoré sú upravené v tomto zákone, ako napríklad obecnú radu, prednostu či komisie zastupiteľstva. Avšak, rozhodovanie o vytvorení týchto orgánov závisí od potrieb obce, ako napríklad veľkosť, náročnosť správy alebo politické zloženie zastupiteľstva.⁶

Schéma 1

Zdroj: Spišiaková a kol. 2011

Medzi kompetencie starostu patria:

- Zvolávanie a vedenie zasadnutia mestskej rady a mestskej rady a podpisovať ich uznesenia,
- vykonávanie všeobecnej administratívy,
- zastupovanie obcí vo vzťahu k štátnym orgánom, právnickým osobám a fyzickým osobám,
- určovanie všetkých záležitostí samosprávy, ktoré nie sú zákonom alebo nariadeniami obce vyhradené mestskej rade.

Škultéty vysvetľuje, že starosta obce má štatutárnu funkciu v obci, ktorá mu umožňuje rozhodovať v otázkach týkajúcich sa majetku a pracovníkov obce. Zároveň je starosta správnym orgánom v administratívnych veciach.⁷

1.4.1. Obecné zastupiteľstvo

Jedná sa predovšetkým o takzvaný parlament miestnej samosprávy. Členovia zastupiteľstva reprezentujú obyvateľov obce a im sa za výkon svojej funkcie zodpovedajú. Počet poslancov závisí od veľkosti obce. Sú volení na štyri roky.

Medzi kompetencie obecného zastupiteľstva patria:

⁶ LÁŠTIC, E.: *Územná samospráva*. Bratislava: 2010. Univerzita Komenského v Bratislave. 98 s. ISBN: 978-80-223-28227-2

⁷ ŠKULTÉTY, P. 1999. *Základy miestnej správy*. Bratislava : Právnická fakulta univerzity Komenského, 1999. ISBN 80-7160-110-1

- uznávanie sa na všeobecne záväzných nariadeniach,
- schvaľovanie miezd zamestnancov obce,
- schvaľovanie územného plánu,
- schvaľovanie rozpočtu,
- určenie zásad a politiky hospodárenia s majetkom obce, či štátu.⁸

1.5. Úlohy a povinnosti miestnej samosprávy

Pri problematike úloh obcí rozlišujeme samosprávnú pôsobnosť a prenesenú pôsobnosť (prenesený výkon štátnej správy). Sotolár charakterizuje pôsobnosť obce ako: „*súhrn určitých práv a povinností, ktoré sú obci stanovené právnym poriadkom za účelom plnenia úloh*“.⁹

Obec, ktorá zabezpečuje a garantuje samosprávnú pôsobnosť je obec, ktorá zo zákona koná na vlastnú zodpovednosť, vo vlastnom mene. Táto konkrétna kompetencia resp. úloha obce je úzko spätá s bežným chodom obce a životom v nej. Jedná sa najmä o otázky financovania a ľudskoprávne záležitosti v pôsobnosti obce. Samosprávná pôsobnosť zahŕňa aj tvorbu a realizáciu konkrétnych nápadov, projektov a plánov pre obec, ako napríklad budovanie a údržbu miestnych ciest, organizovanie hromadnej dopravy, ochranu prírody a životného prostredia, zabezpečovanie kanalizácie, riadenie a zabezpečenie likvidácie odpadu, podporu miestneho rozvoja, zabezpečovanie predškolských a školských zariadení, zdravotníckych zariadení a podobne.¹⁰

1.6. Financovanie samosprávy

1.6.1. Finančné riadenie a politika samosprávy

Decentralizácia, ktorá prebehla v minulých rokoch preniesla zodpovednosti a kompetencie ohľadom financovania a riadenia na obec, čiže na územnú samosprávu. Originálne kompetencie obce sú primárne financované z vlastných zdrojov, pričom prenesené kompetencie sú kryté formou dotácií a transferov zo štátneho rozpočtu. Finančné zdroje, ktoré sú k dispozícii územnej samospráve, umožňujú obciam a mestám podnikat' vlastným menom a zabezpečovať riadne plnenie svojich kompetencií.

⁸ LÁŠTIC, E.: *Územná samospráva*. Bratislava: 2010. Univerzita Komenského v. Bratislave. 98 s. ISBN: 978-80-223-28227-2

⁹ SOTOLÁŘ, J. *Průručka hlavního kontrolora obce Košice*. Košice : Sotac, s.r.o., 2004. [cit. str. 20]. ISBN 80-969155-9

¹⁰ NIŽNIAŇSKÝ, V., *Verejná správa na Slovensku*. Bratislava : Úrad vlády Slovenskej republiky, 2005. ISBN 978-80-89503-19-3

Vlastné prostriedky (zdroje): Obce si vytvárajú svoje vlastné finančné zdroje na základe svojej činnosti alebo získavajú peniaze zo zákonných opatrení, ako sú transfery alebo dane. Tieto finančné zdroje umožňujú obciam fungovať, plniť svoje povinnosti a investovať do rozvoja. Medzi hlavné zdroje finančných prostriedkov obcí patria:

- Príjmy z pôžičiek a vkladov,
- Príjmy z cenných papierov (obecných),
- Výnosy finančných investícií,
- Výnosy z miestnych daní
- Podiely na dani v správe štátu,
- Poplatky vyrubované obcou a pokuty,
- Prostriedky z mimorozpočtových fondov;¹¹

Ostatné zdroje sú nenávratné a návratné:

- Nenávratné zdroje plynú alebo ich obce získavajú ako granty od štátu alebo fondov EÚ, združené zdroje viacerých obcí alebo ako transfery z rozpočtu štátu na prenesené kompetencie.
- Medzi návratné zdroje spadajú návratné finančné právomoci, úvery a pôžičky.¹²

1.7. Sústava verejnej kontroly

1.7.1. Verejná kontrola

Hlavnou úlohou verejnej je kontroly nastaviť rámec spravodlivosti a transparentnosti v kontexte verejnej správy a jej jednotlivých častí.

Hrašková charakterizuje verejnú kontrolu ako aktivity určené zákonom pre orgány zamerané na dohľad nad správou finančných a materiálnych zdrojov verejných inštitúcií a na monitorovanie plnenia povinností vyplývajúcich z platných právnych predpisov.¹³

Kontrola môže:

- Objaviť podvodné aktivity, zneužitie verejných financií a upozorniť na slabé miesta v manažérskej kontrole, ktoré by mohli ohroziť úspešné plnenie rozpočtových a iných opatrení.

---

¹¹ HAMALOVÁ, M., BELAJOVÁ, A., MAJOROŠOVÁ, M. 2011. *Úvod do štúdia verejnej správy*. Bratislava: VŠEMvs, 2011. [cit. str. 67]. ISBN 978-80-8137-002-1

¹² HAMALOVÁ, M., BELAJOVÁ, A., MAJOROŠOVÁ, M. 2011. *Úvod do štúdia verejnej správy*. Bratislava: VŠEMvs, 2011. [cit. str. 67]. ISBN 978-80-8137-002-1

¹³ HRAŠKOVÁ, D.: *Ekonomika verejného sektora*. Žilina: Žilinská univerzita - Fakulta prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov, 1. vyd. 2005. ISBN 80-8070-448-1

- Zabezpečiť spoľahlivosť správ o plnení rozpočtu a ďalších finančných informácií.
- Identifikovať prípady neefektívnosti a straty.
- Poskytnúť spoľahlivé informácie o výsledkoch programov a použiť ich ako základ pre úpravu zákonov, opatrení a rozdelenie finančných prostriedkov v rozpočte.¹⁴

V Slovenskej republike plní verejnú kontrolu prokuratúra, Najvyšší kontrolný úrad SR, vláda SR, audítori a v obmedzenom rozsahu aj Ministerstvo financií SR a Úrad vládneho auditu. Prokuratúre patrí výkon všeobecného dozoru nad dôsledným vykonávaním a zachovávaním zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov územnými celkami.¹⁵ Kontrola nakladania s financiami neprebíha iba verejne, ale aj vnútorne.

1.7.2. Vnútorná kontrola

Vnútorná kontrola zahŕňa zabezpečenie adekvátneho prostredia a logického rámca pre kontrolné systémy a postupy. Toto prostredie zahŕňa manažérske koncepcie a štýl práce, vymedzenie zodpovedností a implementáciu interných kontrolných systémov a postupov. Kontrolné aktivity musia byť nákladovo efektívne, tzn. že nesmú byť zbytočne podrobné a komplikované a musia byť proporcionálne k rizikám, ktoré sa s nimi snažia minimalizovať.¹⁶

1.7.3. Kontrolné orgány územnej samosprávy

Kontrola normotvornej činnosti územnej samosprávy je rozdelená medzi viacero aktérov na rôznych úrovniach. Vnútornú kontrolu primárne zabezpečuje hlavný kontrolór obce alebo VÚC.

Vnútorné kontrolné orgány územnej samosprávy sú najmä:

- **Hlavný kontrolór** - právomoci hlavného kontrolóra sa vzťahujú najmä na kontrolu zákonnosti a hospodárenia. Kontrola zákonnosti zahŕňa preskúmavanie vybavovania sťažností a petícií, dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov (napr. zákonov a VZN), plnenia uznesení zastupiteľstva či dodržiavanie interných

¹⁴ OLÁH, M., ŠIDELSKÝ, L., CIBÁK, L.: *Finančná kontrola*. Bratislava: Merkury spol. s.r.o., 2009. ISBN 978-80-89143-98-6

¹⁵ MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Analýza fungovania vnútornej kontroly v miestnej samospráve: Inštitút hlavného kontrolóra*. 2019. Dostupné na: https://www.minv.sk/?publikacie_uzemna_samosprava&subor=323282

¹⁶ MEDVEĎ, J. - NEMEC, J. a spol. 2007. *Základy verejných financií*. Bratislava : Sprint, 2007. 259 s. ISBN 978-80-89085-84-2

predpisov obce.

- **Poslanci** – vykonávajú kontrolu formou zasadaní zastupiteľstva a aktívnej činnosti v príslušných komisiách
- **Obecné zastupiteľstvo** – zo zákona mu plyní povinnosť kontrolovať činnosti, ktoré súvisia s chodom miestnej samosprávy a všeobecne záväznými nariadeniami.¹⁷

1.8.Korupcia

V tejto kapitole sa venujeme základnej slovnej zásobe, ktorá je spojená s korupciou, ako sú napríklad korupcia, úplatok, nepotizmus, klientelizmus a iné. Ďalej analyzujeme a vysvetľujeme korupciu z rôznych pohľadov, vrátane popisu jej príčin a dôsledkov. Venujeme sa spôsobom jej merania a predchádzania. Taktiež popisujeme možné protikorupčné stratégie pre mestá a obce.

1.8.1. Vymedzenie pojmu korupcia a súvisiacich praktík

Pojem korupcia má svoj pôvod v latinskom slove rumpere, čo znamená zlomiť alebo pretrhnúť. Pre mnohých ľudí predstavuje korupcia stratu viery v ideály a mravné princípy celej spoločnosti. Autori majú rôzne definície korupcie, pretože presné vymedzenie tohto pojmu neexistuje.

Transparency International Slovensko charakterizuje pojem korupcie nasledovne: „zneužitie zverenej moci na získanie osobného prospechu.“¹⁸

Korupcia nie je presne definovaná v právnom systéme pomocou jednotnej definície, ktorá by zachytila spoločné znaky rôznych foriem korupčného správania. Všeobecne platí, že korupcia sa prejavuje ako protispoločenský a nezákonný jav vo verejnom aj súkromnom sektore. Medzi formy korupcie patrí prijímanie úplatkov, podplácanie, klientelizmus, nepriame úplatkárstvo, volebná korupcia a niekedy aj zneužívanie právomoci verejného činiteľa.¹⁹

„Korupcia naruša dôveru, oslabuje demokraciu, brzdí hospodársky rozvoj a ďalej prehĺbuje nerovnosť, chudobu, sociálne rozdelenie a environmentálnu krízu“.²⁰

¹⁷ MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Analýza fungovania vnútornej kontroly v miestnej samospráve: Inštitút hlavného kontrolóra*. 2019. Dostupné na: https://www.minv.sk/?publikacie_uzemna_samosprava&subor=323282

¹⁸ TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVENSKO. 150 protikorupčných odporúčaní pre Slovensko. Dostupné na: <https://www.transparency.sk/wp-content/uploads/2015/06/Protikorupcne-odporucania.pdf>

¹⁹ ÚRAD VLÁDY SR., Čo je korupcia. Dostupné na: <https://www.vlada.gov.sk/co-je-korupcia/>

²⁰ TRANSPARENCY INTERNATIONAL, What is corruption?, [cit.] dostupné na: <https://www.transparency.org/en/what-is-corruption>

Korupcia je akékoľvek správanie, ktoré vedie k prospechu subjektu pri moci na úkor iných. Ako také sa považuje za zneužitie moci. Ku korupcii dochádza vtedy, keď niekto v mocenskom postavení využíva svoju autoritu na ovplyvňovanie rozhodnutí alebo vykonáva akékoľvek iné nečestné alebo podvodné správanie, ako je poskytovanie alebo prijímanie úplatkov alebo nevhodných darov, dvojité obchodovanie, transakcie pod stolom, manipulácia volieb, odklon finančných prostriedkov, pranie špinavých peňazí a podvody na investoroch.²¹

Sičáková a Zemovičová vo svojej publikácii uvádzajú definíciu korupcie nasledovne: „Korupcia je zneužitie moci nad cudzím majetkom, či právami nie v prospech verejnosti, ale v prospech jednotlivca. Znamená také správanie sa predstaviteľov verejného sektora, ktorým sa nedovoľuje a nezákonne obohacujú prostredníctvom zneužívania právomoci, ktoré im boli zverené.“²²

Podľa Martinkovičovej korupcia je jav, ktorá primárne poškodzuje záujmy verejnosti. Tento jav môže byť sprevádzaný nedisciplinovanosťou, ignoranciou noriem a nezodpovednosťou kompetentných osôb.²³ Prijímanie hocijakej odmeny, či už peňažnej alebo inej forme považujeme za formu korupcie. Takéto konanie narušuje dôveru v inštitúciách a spôsobuje nepokoj v spoločnosti.

Na súkromnú, či verejnú sféru môžu pôsobiť aj iné neetické a amorálne praktiky akými sú napríklad úplatok, klientelizmus, nepotizmus, lobbying. Korupcia je všeobecný pojem. Existujú aj užšie pojmy v rámci foriem korupcie akým je napríklad úplatkárstvo. „Úplatkárstvo môže zahŕňať priame alebo nepriame ponúknutie alebo poskytnutie akéhokoľvek peňažného či iného prospechu, a to aj zahraničnému štátnemu verejnému činiteľovi za porušenie zákonných povinností úradníka s úmyslom získať alebo udržať obchod“.²⁴

Úplatok ako jav vyskytujúci sa v spoločnosti definuje Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. § 131 ods. 3 ako „vec alebo iné plnenie majetkovej či nemajetkovej povahy, na ktoré nie je právny nárok.“²⁵ Príručka prevencie korupcie, ktorú vydalo Ministerstvo financií

---

²¹ CHEN, J., Corruption: Its Meaning, Type, and Real-World Example. 2022. Dostupné na: <https://www.investopedia.com/terms/c/corruption.asp>

²² SIČÁKOVÁ-BEBLAVÁ, E. – ZEMANOVIČOVÁ, D. 2004. Korupcia a protikorupčná politika na Slovensku [online]. [cit. s. 176]. Bratislava: Róbert Vico – vydavateľstvo, 2004., ISBN 80-89041-74-4. Dostupné na internete: <<http://transparency.sk/wp-content/uploads/2010/01/korupprotikor2003.pdf>

²³ MARTINKOVIČOVÁ, M. 2009. Etika ako súčasť profesionalizácie zamestnancov verejnej správy. Banská Bystrica: UMB, Ekonomická fakulta v BB, 2009, ISBN 978-80-8083-729-7.

²⁴ BALÁŽ, P., JALČ, A. 2006. Spoločensko-právna ochrana pred korupciou. Bratislava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, VEDA, 2006, [cit. s. 101].. ISBN 80-2240-899-9.

²⁵ Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestného zákonníka § 131 ods. 3

Slovenskej Republiky charakterizuje úplatkárstvo nasledovne: „*neoprávnenú výhodu, ktorá spravidla spočíva v priamom majetkovom prospechu (napr. peniaze, cenné papiere, umelecké dielo, šperk a pod.). Môže však ísť aj o poskytnutie inej výhody (napr. zabezpečenie prijatia na štúdium na vysokej škole).*“²⁶

Klientelizmus je považovaný za jednu z najrozšírenejších foriem korupcie. Pri klientelizme sú preferované alebo zvýhodňované osoby, s ktorými máme osobný vzťah alebo dlhujeme im niečo. Klientelizmus nastáva, keď sa distribúcia statkov a služieb koná na základe osobných vzťahov, pričom vzťahy sú založené na reciprocite a vzájomnom poskytovaní rôznych statkov, služieb, záväzkov alebo ručení.²⁷ Klientelizmus patrí medzi najrozšírenejšie formy korupčného správania, pri ktorom dochádza k preferovaniu určitých osôb na základe osobných vzťahov a spriaznenosti pri rozdeľovaní statkov alebo služieb. *Klientelizmus predstavuje konflikt záujmov a „vzniká uprednostňovaním na základe priateľstva, spriaznených skupín“.*²⁸

Pojem nepotizmus pochádza z talianskeho slova nepos, čo znamená synovec. Slovenský jazyk tento konflikt záujmov označuje ako rodinkárstvo. Rodinkárstvo, či nepotizmus je jav, keď subjekt využíva svoje postavenie na získanie nejakej výhody pre člena rodiny dotyčného. V praxi sa často stretávame aj s konaním, ktoré neuprednostňuje výhradne len členov rodiny, ale aj priateľov, spolužiakov, milenecké vzťahy a podobne. Autorky Neubauerová a Belíčková vo svojej publikácii považujú nepotizmus vo verejnej správe ako: „*snahu (prípadne akúkoľvek činnosť) vedúcu k prijatiu, vymenovaniu, preradeniu, hodnoteniu práce a pracovnej disciplíny, prípadne i rozhodovanie o pracovnom postupe, o preložení rodinného príslušníka alebo blízkej osoby verejným činiteľom, účasť na rozhodovaní o výške odmien rodinného príslušníka alebo blízkej osoby, priame alebo sprostredkované riadenie rodinného príslušníka, delegovanie úloh, spojených s vymenovaním, prijímaním, zaradením, hodnotením rodinného príslušníka.*“²⁹

Ďalšou neetickou praktikou, ktorá spadá do užšieho vnímania pojmu korupcie je lobbying. Lobbying je možné definovať ako „*priame pôsobenie jednotlivca na voleného predstaviteľa, ktorý má za následok ovplyvniť legislatívny, prípadne regulačný proces a*

---

²⁶ MINISTERSTVO SPRAVODLIVOSTI SLOVENSKEJ REPUBLIKY., Praktická príručka: Prevencia korupcie. 2016. cit. s.6 Dostupné na: <https://www.justice.gov.sk/dokumenty/2021/05/prevencia-korupcie.pdf>

²⁷ LYSÝ, J.; MALÍK, B.; ŠVARAL, P 2002.Čo by mal občan vedieť o korupcii. Vysokoškolské učebné texty) Róbert Vico - vydavateľstvo. . ISBN 80-89041-493

²⁸ NEUBAUEROVÁ, E., BELÍČKOVÁ, K. 2008. Nástroje ekonomiky verejného sektora. Bratislava: MERKURY s. r. o., 2008, (cit) str. 69

²⁹ NEUBAUEROVÁ, E., BELÍČKOVÁ, K. 2008. Nástroje ekonomiky verejného sektora. Bratislava: MERKURY s. r. o., 2008, (cit) str. 70

zároveň nepredstavuje konflikt záujmov ani korupciu“.³⁰ Lobisti sa snažia formovať zákony, právne predpisy a verejnú politiku v prospech skupiny alebo subjektu, ktorý ich zamestnáva. Ich kampane môžu byť niekedy verejné (alebo podávané médiám s cieľom ovplyvniť verejnosť), ale typickejšie sa zameriavajú na politikov, volených úradníkov, zákonodarcov, zamestnancov vládnych agentúr. Lobbying aktívne využíva nátlak na verejnú mienku za úmyslom dosiahnutia svojho cieľa. Lobisti sa tradične považujú za "poskytovateľov informácií", cenný zdroj faktov a údajov na podporu svojej iniciatívy alebo odvetvia.³¹

Všetky vyššie spomínané praktiky majú určitú spojitosť s korupciou. Charakteristickým znakom všetkých spomenutých foriem je snaha získať osobný prospech prostredníctvom využitia nátlaku, finančných alebo iných prostriedkov.

1.8.2. Typológia korupcie

Existuje veľký počet členení korupcie ako takej. Autori delia korupciu podľa rozličných kritérií: podľa rozsahu, oblasti pôsobenia, stupni organizovanosti a podobne. My sa venujeme typológii podľa Vymětala, ktorý rozdelil korupciu na základe dopadov na občana. Charakterizuje korupciu veľkú, korupciu malú a state capture.³²

Veľká korupcia, je typ korupcie kedy dochádza k neetickým praktikám v najvyšších vrstvách štátnej správy, kde sa obvykle angažujú politici a významné osobnosti spoločenského života. V tomto kontexte sa zvyčajne jedná o veľké sumy peňazí. Takáto korupcia sa prejavuje najčastejšie cez spreneveru verejných financií, zneužívanie moci, obchodovanie s hlasmi poslancov, favorizovanie rodinných príslušníkov a priateľov a podobne. Tento typ korupcie je ťažko dokázateľný, keďže prebieha na vyššej úrovni spoločnosti, ktorá má prostriedky na zahľadanie vyššie spomínaného konania.

Malá korupcia prebieha na nižších úrovniach spoločnosti, či štátnej správy. Na rozdiel od veľkej korupcie, s týmto typom môže prísť do kontaktu aj bežný občan. Tento druh korupcie sa zvyčajne vyskytuje v bežnom živote a zvyknú sa jej dopúšťať obyčajní úradníci

---

³⁰ NEUBAUEROVÁ, E., BELIČKOVÁ, K. 2008. *Nástroje ekonomiky verejného sektora*. Bratislava: MERKURY s. r. o., 2008, (cit 71 s.) ISBN 978-80-89143-77-1.

³¹ SEGAL, T., Bribery vs. Lobbying: What's the Difference?. 2022. Dostupné na: <https://www.investopedia.com/financial-edge/0912/the-differences-between-bribery-and-lobbying.aspx>

³² VYMĚTAL, P. *Typologie korupce*. In: DANČÁK et al. *Korupce. Projevy a potírání v České republice a Evropské unii*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. ISBN 80-210- 4062-9.

a policajti. Podplácanie úradníkov, zneužívanie právomocí pri kontrolnej činnosti a zlá organizácia sú typickými príkladmi tohto druhu korupcie.³³

State capture alebo "spútaná korupcia", sa vyskytuje vtedy, keď štát je ovplyvňovaný vonkajšími silami a jeho činnosť je obmedzená. Táto forma korupcie sa prejavuje tak, že súkromné subjekty získavajú kontrolu nad legislatívnym procesom a tým pádom nad tvorbou politik s cieľom dosiahnuť vlastný prospech. Ďalším prejavom spútananej korupcie môže byť manipulácia s médiami, čo znamená, že informácie sú prezentované neúplne alebo zavádzajúco a občania tak nemajú prístup k pravdivým informáciám. Vplyv spútananej korupcie je najviac viditeľný v médiách, pretože občania sa môžu prispôbiť falošnej virtuálnej realite, ktorá sa nezhoduje so skutočnosťou.³⁴

1.8.3. *Spôsoby merania korupcie*

Jestvuje mnoho spôsobov merania korupcie v rôznych krajinách. Existujúce systémy na meranie úrovne sú často nepresné a nedokážu poskytnúť presný obraz skutočnej úrovne korupcie. Napriek tomu krajiny postupne prichádzajú s novými a inovatívnymi systémami merania korupcie. Je dôležité nájsť vhodné meradlo, ktoré poskytuje presné a spoľahlivé výsledky.

Momentálne existuje niekoľko prístupov, ktoré sa používajú na odhadovanie úrovne korupcie v jednotlivých krajinách alebo regiónoch. Jedným z prístupov sú tvrdé dáta, ktoré obsahujú konkrétne zistené alebo dokázané prípady korupcie a zahŕňajú oficiálne štatistiky od polície, súdne štatistiky a analýzy médií. Problém s týmto prístupom spočíva v tom, že tvrdé dáta môžu vyjadrovať iba mieru korupcie, ktorá sa týka konkrétnych zistených prípadov. Ďalším problémom s používaním tvrdých dát je to, že nie je ľahké získať informácie o korupcii, ktorá sa neprejavuje úplatkami alebo je skrytá. Takéto informácie nie sú obvykle dostupné prostredníctvom bežných štatistík. Preto meranie úrovne korupcie zlyháva v situáciách, keď je potrebné analyzovať každý prípad individuálne a zahrnúť aj nepodstatné prípady. V skutočnosti, informácie, ktoré sú potrebné na správne meranie korupcie, sú často ťažko dostupné.³⁵

---

³³ VYMĚTAL, P. *Typologie korupce*. In: DANČÁK et al. *Korupce. Projevy a potírání v České republice a Evropské unii*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. ISBN 80-210- 4062-9.

³⁴ VYMĚTAL, P. *Typologie korupce*. In: DANČÁK et al. *Korupce. Projevy a potírání v České republice a Evropské unii*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. ISBN 80-210- 4062-9.

³⁵ VOLEJNÍKOVÁ, J. 2007. *Korupce v ekonomické teorii a praxi*. Zeleneč: Profess Consulting, 2007, s. 27. ISBN 978 80-7259-055-1

Väčšiu výpovednú hodnotu majú prieskumy verejnej mienky navrhnuté organizáciami a inštitúciami, ktoré sa špecializujú na monitorovanie transparentnosti krajín.

1.8.4. Globálny barometer korupcie

Jedným z takýchto prieskumov je Globálny barometer korupcie, ktorý organizuje Transparency International. Zameriava sa na názory a skúsenosti ľudí s korupciou. Tento prieskum umožňuje určiť oblasti, v ktorých sú korupčné praktiky považované za najzávažnejšie. Globálny barometer korupcie sa uskutočňuje od roku 2003 a prvýkrát sa Slovenská republika zapojila v roku 2010 prostredníctvom Transparency International Slovensko. Tento ukazovateľ je publikovaný raz za rok.

Prieskum sa zameriava na názory verejnosti týkajúce sa korupcie a identifikuje jej hlavné oblasti v piatich kategóriách:

1. pozorovanie a hodnotenie odvetví a inštitúcií, ktoré sú najviac ovplyvnené korupčnou atmosférou,
2. rozlišovanie medzi malou (administratívnou) korupciou, ktorá sa vyskytuje denne, a veľkou (politickou) korupciou, ktorá sa uskutočňuje na najvyšších politických a ekonomických úrovniach,
3. hodnotenie ako korupcia ovplyvňuje spoločenský a osobný život,
4. skúmaním vývoja korupcie v budúcnosti prostredníctvom očakávaní respondentov,
5. či respondent alebo iný člen jeho rodiny dali úplatok v minulom roku.³⁶

V prieskume z roku 2021 Slovensko dosiahlo nasledujúce hodnoty:

Korupcia podľa inštitúcií – až 41% opýtaných si myslí, že najviac skorumpovaní sú členovia parlamentu. Druhé najväčšie percento (34% opýtaných) sa vzťahuje na sudcov a súdnych úradníkov. Tretiu priečku najviac skorumpovanej inštitúcie obsadil predseda vlády, kde až 30% respondentov súhlasilo s tvrdením, že daná inštitúcia neeticky využíva verejné prostriedky.

Zmenila sa miera korupcia za posledných 12 mesiacov? 39% respondentov si myslí, že sa znížila. Naopak, 33% opýtaných si myslí, že zostala rovnaká.

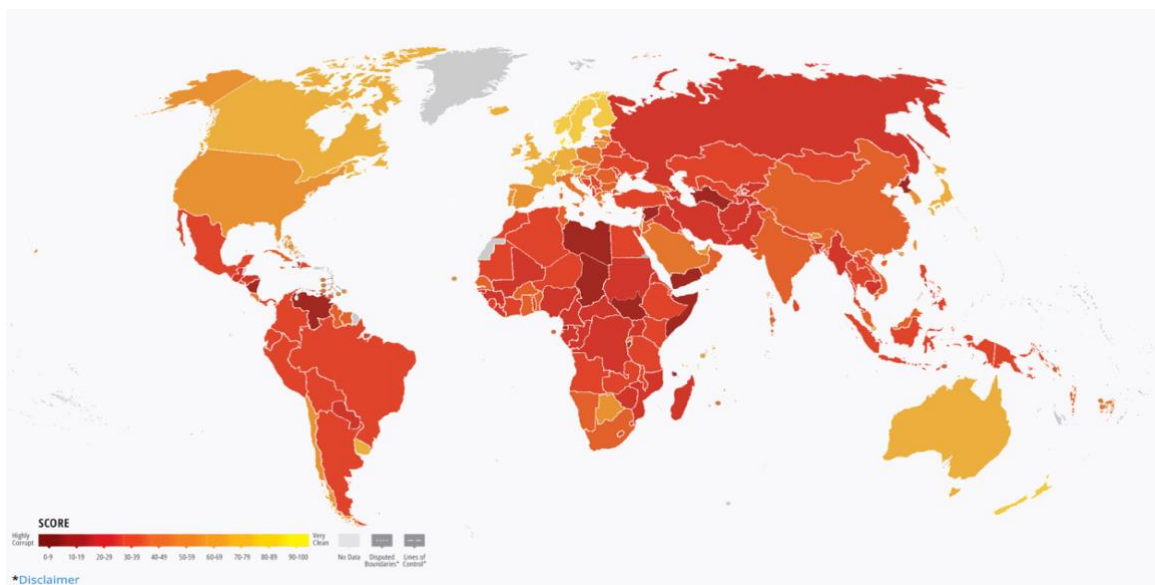
³⁶ TRANSPARENCY INTERNATIONAL. Global Corruption Barometer, Dostupné na: <https://www.transparency.org/en/gcb>

Úplatkárstvo a miera osobného prepojenia – 11% opýtaných dalo úplatok za posledných 12 mesiacov a 26% respondentov využilo osobné konexie na dosiahnutie svojich potrieb.³⁷

1.8.5. Index vnímania korupcie (CPI)

Index vnímania korupcie je najrozšírenejším a najcitovanejším prieskumom vôbec. Skúma vnímanie korupcie vo verejnom sektore na stupnici od 0 (najviac vnímaná) po 10 (najmenej vnímaná). Index vnímania korupcie alebo CPI je vypočítaný z priemerne ôsmich rôznych medzinárodných prieskumov, ktoré skúmali témy zaoberajúce sa korupciou. Systém zloženého indexu zvyšuje reprezentatívnosť a dôveryhodnosť získaných výsledkov. „Index vnímania korupcie oprotiprieskumom Eurobarometru, skúma viac veľkú korupciu (napr. tendre). Index zložený z väčšieho počtu prieskumov zvyšuje reprezentatívnosť a znižuje vplyv prechodných faktorov na celkový výsledok Indexu.“³⁸

Obrázok 1 Mapa CPI 2022

Zdroj: <https://www.transparency.org/en/cpi/2022>

Mapa sveta znázorňuje nakoľko sú jednotlivé krajiny zasiahnuté korupciou. O krajinách, ktoré sú vyznačené sivou farbou nemáme žiadne údaje. Bordová farba označuje

³⁷ MARTINEZ, KUKUTSCHKA, B., R. Citizens' views and experiences of corruption. Transparency International. 2021. 76 s. ISBN: 978-3-96076-179-2 Dostupné na: https://images.transparencycdn.org/images/TI_GCB_EU_2021_web_2021-06-14-151758.pdf

³⁸ TRANSPARENCY INTERNATIONAL. Rebríčky a výstupy. Dostupné na: <http://transparency.sk/sk/vystupy/rebricky/>

krajiny najviac zamorené korupciou. Červená a oranžová indikujú krajiny s menšou mierou korupcie. V oranžovej kategórii sa nachádza momentálne aj Slovensko, ktoré obsadilo 49. priečku z 180 krajín pri meraní CPI. Bledo oranžová až žltá farba naznačuje nízku mieru prevalence korupcie v danej krajine.

Tabuľka 1 Najviac skorumpované krajiny

Pozícia	Štát	Skóre
180	Somálsko	12
179	Sýria	13
178	Južný Sudán	13
177	Venezuela	14
176	Jemen	16

Zdroj: <https://www.transparency.org/en/cpi/2022>

Vo vyššie uvedenej tabuľke prevládajú krajiny s totalitnými a podobnými nedemokratickými režimami. Korupcia má deštruktívne následky práve v takýchto krajinách, na ktorú doplácajú prevažne nevinní občania. Preniknúť do podnikateľského prostredia je v týchto krajinách takmer nemožné.

Tabuľka 2 Najmenej skorumpované krajiny

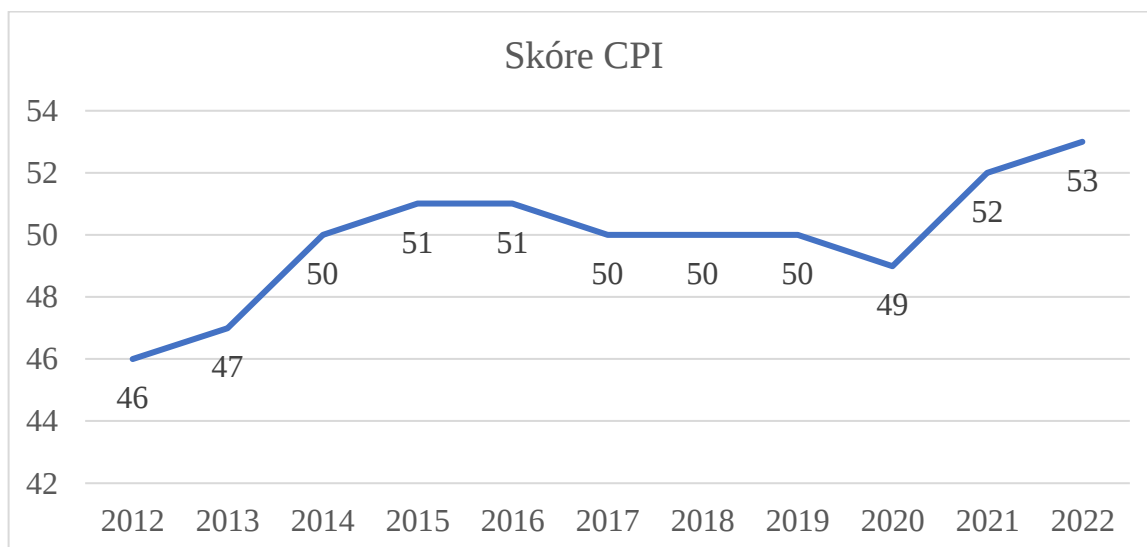
Pozícia	Štát	Skóre
1	Dánsko	90
2	Fínsko	87
2	Nový Zéland	87
4	Nórsko	84
5	Singapur	83

Zdroj: <https://www.transparency.org/en/cpi/2022>

Ako je z tabuľky č.3 zrejmé, demokratické režimy severných štátov sú už dlhé roky najtransparentnejšie a aj vďaka tomu dosiahli vysoké skóre pri meraní indexu CPI. Dlhodobu vedie Dánsko. O druhé miesto sa delí Fínsko s Novým Zélandom, kde je politická klíma taktiež priaznivá.

Ako sme spomínali, Slovensko sa v meraní z roku 2022 umiestnilo na 49. priečke a dosiahlo skóre 53/100. Môžeme konštatovať, že pozícia Slovenska sa pomaly zlepšuje, v roku 2021 dosiahla skóre 51 a v predošlom roku hodnotu 49.

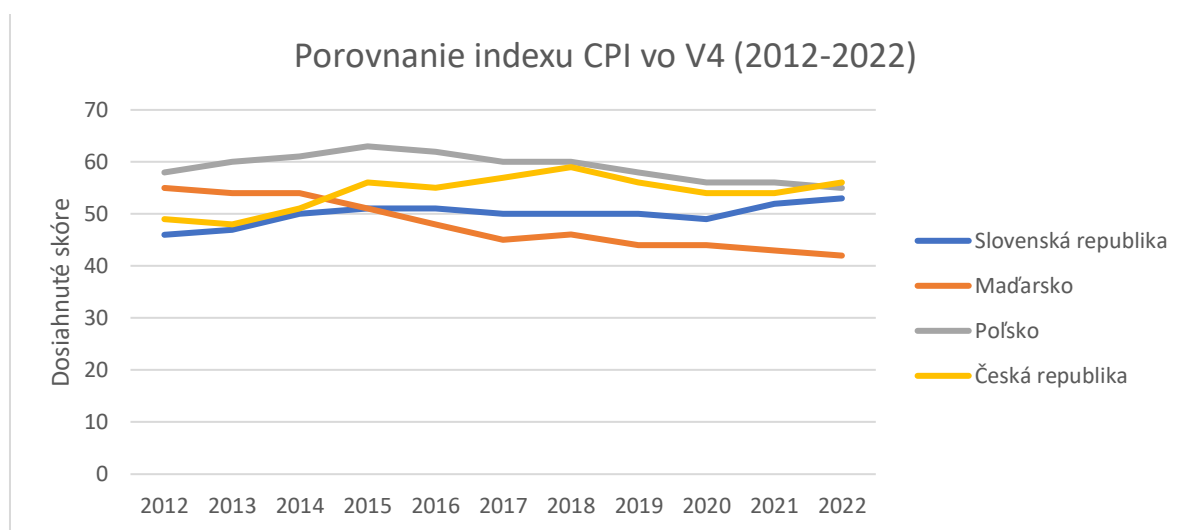
Graf 1 Index vnímania korupcie na Slovensku (2012-2022)

Zdroj: : <https://www.transparency.org/en/cpi/2022/index/svk>

Z uvedeného grafu je jasne čitateľné, že ekonomická aj politická situácia má pozitívny trend vývoja. Od roku 2022 sa začali presadzovať zákony a regulácie, ktoré priaznivo vplyvajú na transparentnosť verejných činiteľov a verejnej správy.

Graf 2 Porovnanie CPI vo V4

Zdroj: : <https://www.transparency.org/en/cpi/2022>

Dlhodobu najlepšie skóre dosahuje Poľsko, ktoré v roku 2022 dosiahlo 45. priečku v prieskume. Tento trend sa zlomil v roku 2022, keď Česká republika dosiahla vyššie skóre a umiestnila sa na 41. priečke. Po Česku nasleduje Slovensko. Posledným štátom z Vyšehradskej skupiny je Maďarsko, ktorého krivka má klesajúci charakter a v roku 2022 dosiahla 77. priečku.

1.9. Riziká korupcie

Riziká korupcie na miestnej úrovni sú významné a môžu mať ďalekosiahle dôsledky pre komunitu aj širšiu spoločnosť. Riziko korupcie je možné charakterizovať ako pravdepodobnosť výskytu javu, ktorý má tendenciu mať negatívny dopad na verejnú správu. Ak má byť systém manažmentu rizík účinný, musí zohľadňovať požiadavky občanov a mať prehľad o vedení samosprávy. Meranie, analýza a návrhy opatrení na zlepšovanie stavu môžu zabezpečiť trvalé zlepšovanie kvality verejných služieb.³⁹

Riziká korupcie na miestnej úrovni môžu mať závažné negatívne dôsledky na komunitu a fungovanie miestnej samosprávy. Miestni úradníci alebo štátni zamestnanci môžu zneužívať svoju moc na osobný prospech, čo vedie k nesprávnemu rozdeľovaniu verejných zdrojov, nespravodlivému prístupu k verejným službám alebo výhodám a nedostatočnej zodpovednosti. To môže mať za následok nedostatok dôvery v miestnu samosprávu, zníženú účasť verejnosti na občianskych záležitostiach a neschopnosť riešiť dôležité potreby komunity. Korupcia môže viesť aj k hospodárskym stratám a zníženiu rozvoja, pretože zdroje sa odčerpávajú z dôležitých verejných projektov a investícií.⁴⁰

1.10. Dôsledky korupčného správania

Dôsledky korupčného správania môžu mať viacero podob.

Korupcia narúša princíp rovnosti pred zákonom, čo má negatívny vplyv na správanie ľudí. Osoby zapojené do korupcie získavajú mimoriadne príjmy zo zdrojov, ktoré nie sú legálne. Takéto správanie vytvára disparity v spoločnosti. Navyše, ak sa verejné financie dostanú do rúk niekoľkých jednotlivcov, menej zdrojov zostáva na poskytovanie sociálnych

---

³⁹ MATUŠOVÁ S., KOVÁČ M. Riadenie rizika korupcie v územnej samospráve. Bratislava. Recenzovaný zborník z IX. Medzinárodnej konferencie. ISBN: 978-80-89753-37-6 6 s. Dostupné na: https://www.sszp.eu/wp-content/uploads/2019_conference_SES__p-207__MatúšováS_KováčM__f4a.pdf

⁴⁰ OECD, Corruption Prevention at a local level in Eastern Europe and Central Asia. Dostupné na: <https://www.oecd.org/corruption/Corruption-prevention-at-local-level-in-Eastern-Europe-and-Central-Asia.pdf>

služieb a podpora chudobných sa stáva ťažšou. Narúša zásady spravodlivosti, rovnosti a práva, ktoré sú základom fungujúcej demokratickej spoločnosti.

Ak sa úradníci zapájajú do korupčných praktík, môžu s väčšou pravdepodobnosťou alokovať verejné zdroje na projekty, z ktorých oni sami profitujú. Týmto konaním znemožňujú realizáciu projektov, z ktorých by benefitovala komunita. Často to vedie k situáciám, kedy sa zanedbáva kritická infraštruktúra, plány samosprávy, či služby pre občanov.

Korupcia ovplyvňuje hospodársku súťaž. Firmy a organizácie sa nesústredujú na zlepšovanie kvality svojich produktov alebo služieb, ale na získanie výhodných kontaktov s rozhodujúcimi osobami. Namiesto toho, aby sa snažili ponúknuť najlepšie riešenie pre zákazníkov, snažia sa získať obchodné príležitosti nečestným spôsobom. To môže viesť k znevýhodneniu kvalitných a inovatívnych firiem, ktoré nemajú takéto kontakty alebo nechcú podplácať. Týmto spôsobom sa deformuje hospodárska súťaž a trh sa stáva nespravodlivým pre všetkých účastníkov.⁴¹

Korupcia má negatívny vplyv na schopnosť ekonomiky konkurovať v porovnaní s ekonomikami, kde je korupcia nižšia a transparentnosť vyššia. Transparentnosť verejného sektora je kľúčová pre zlepšenie konkurencieschopnosti danej ekonomiky. Okrem toho, korupcia môže ovplyvniť aj súkromný sektor a znížiť jeho konkurencieschopnosť. Ak verejní činitelia berú úplatky alebo sa zapájajú do iných korupčných praktík, môže to zvýšiť náklady na podnikanie v regióne a znížiť jeho atraktivnosť pre investorov. To môže viesť k zníženiu hospodárskeho rastu a rozvoja, čo môže mať vlnový efekt na miestne hospodárstvo.

V dôsledku korupcie môže narastať anarchia a tým zvýšené náklady bežných občanov. Bezvládie a netransparentný systém nakladania s verejnými financiami je živná pôda pre organizovaný zločin. Nedostatočná transparentnosť a zodpovednosť môžu viesť k situáciám, kde úradníci berú úplatky alebo sa zapájajú do iných korupčných praktík. Úradníci môžu zatajovať informácie alebo manipulovať s verejnými záznamami s cieľom zakryť korupčné praktiky. Nedostatok zodpovednosti môže viesť k pocitu občanov, že ich hlas nie je vypočutý a že tí, ktorí sú pri moci, ignorujú ich záujmy. V samospráve, kde panuje korupcia, ľudia prestávajú dôverovať verejným inštitúciám, verejným činiteľom a zamestnancom štátnych úradov.⁴²

---

⁴¹ UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME, Effect of Corruption, Dostupné na: <https://www.unodc.org/e4j/zh/anti-corruption/module-1/key-issues/effects-of-corruption.html>

⁴² MYINT, U. Corruption: causes, consequences and cures, Asia-Pacific Development Journal, 2000, 58s. Dostupné na: <https://www.unescap.org/sites/default/files/apdj-7-2-2-Myint.pdf>

1.11. Stratégie predchádzania korupcie na miestnej úrovni

Neexistuje žiadna univerzálna šablóna na vytvorenie účinnej protikorupčnej stratégie. Je potrebné zohľadniť jedinečné charakteristiky, obmedzenia a perspektívy každej obce a regiónu. Napriek tomu je pre úspech kľúčový komplexný prístup, ktorý zahŕňa iniciatívy v rámci všetkých obcí a vytvára prepojenie s úsilím na národnej úrovni.

Zlepšenie zodpovednosti a transparentnosti

Hlavným cieľom protikorupčnej iniciatívy v demokratickom systéme by malo byť zvýšenie transparentnosti vládnych aktivít a rozhodovacích procesov, zavedenie otvorených a transparentných procesov verejného obstarávania, uzatvárania zmlúv a iných činností a zabezpečenie prístupu verejnosti k informáciám o činnosti vlády. To môže zahŕňať vytvorenie portálov s otvorenými údajmi, vyžadovanie pravidelného podávania správ o činnostiach vlády a vykonávanie nezávislých auditov. Keďže korupcia sa zvyčajne vyskytuje v utajení, zvýšenie transparentnosti a dohľadu nad činnosťou vlády môže pomôcť predchádzať korupčným praktikám. Hoci určité obavy týkajúce sa národnej bezpečnosti môžu byť dôvodom na obmedzenie zverejňovania a kontroly, takéto obmedzenia sa zvyčajne nevzťahujú na záležitosti miestnej samosprávy. Kľúčom je teda zabezpečiť, aby verejnosť mala prístup k vládnym informáciám a bola informovaná. Vďaka jednoduchému prístupu k vládnym informáciám môžu občania účinnejšie vyžadovať od svojich miestnych samospráv zodpovednosť.⁴³

Politická vôľa

Na naštartovanie protikorupčného procesu je nevyhnutný silný politický záväzok vedenia miestnej samosprávy. Takýto záväzok zvyčajne vzniká vtedy, keď sa v konkrétnej samospráve naskytne priaznivá príležitosť, ako je napríklad nová vláda alebo volebný cyklus. Keď existuje politická vôľa, občianska spoločnosť môže prispieť k navrhovaniu udržateľných inštitucionálnych reforiem. Tieto iniciatívy by sa nemali zameriavať na korupciu ako takú, ale skôr na spravodlivejšie využívanie obecných zdrojov na podporu reforiem. V prípadoch, keď chýba politická vôľa, môžu byť potrebné alternatívne metódy na zapojenie a získanie podpory pre reformu. To môže zahŕňať identifikáciu a spoluprácu s rešpektovanými lídrami, ktorí majú preukázateľné výsledky v protikorupčnom úsilí, s cieľom vytvoriť koalície a voličské skupiny pre reformu. Ďalším prístupom by mohlo byť dočasné vyhýbanie sa kontroverzným oblastiam a namiesto toho zameranie sa na zvýšenie

---

⁴³ WORLD BANK, Reducing Corruption. Dostupné na:
<https://web.worldbank.org/archive/website01006/WEB/IMAGES/REDUCING.PDF>

účasti a informovanosti občianskej spoločnosti, čo by mohlo pomôcť vytvoriť impulz pre reformu.⁴⁴

Zahrnutie občanov

Účasť občanov je rozhodujúca pre dosiahnutie integrity miestnej samosprávy a zabezpečenie udržateľnosti reforiem. Na podporu transparentnosti a zodpovednosti v miestnej správe je možné zaviesť rôzne opatrenia na zvýšenie zapojenia občanov do činností samosprávy. Zvýšenie účasti občanov na činnosti samosprávy, podpora transparentnosti a zabezpečenie mechanizmov verejného dohľadu môžu pomôcť predchádzať korupcii. Podieľanie sa na verejných rozhodovacích procesoch akými sú napríklad zostavovanie rozpočtu môže mať pozitívny efekt pri predchádzaní korupcie. Zapojením širokého spektra zainteresovaných strán, ako sú politici, úradníci, zástupcovia súkromného sektora, aktéri občianskej spoločnosti a zástupcovia odborov, je možné identifikovať zdroje korupcie a základné stimuly, ktoré takéto praktiky podnecujú.⁴⁵

Identifikovanie problému a analýza

Prostredníctvom merania korupcie v obci je možné adresné zistenie príčiny neetických praktík. Kontinuálne monitorovanie a analýza situácie územnej samosprávy môže predchádzať korupčnému správaniu v budúcnosti. Prístup založený na dôkazoch pomáha presunúť ťažisko diskusie o korupcii z jednotlivcov na podstatné otázky a poukazuje na hospodárske a sociálne náklady korupcie. Protikorupčné stratégie sa vo všeobecnosti zameriavajú na zmenu systémov a politík, čo si vyžaduje jasné pochopenie potrebných zmien. Diagnostická práca je kľúčová pri budovaní konsenzu, identifikácii kľúčových problémov, vypracovaní protikorupčných akčných plánov pre miestne samosprávy a hodnotení účinnosti realizovaných reforiem. Okrem toho diagnostická práca poskytuje východiskovú úroveň, na základe ktorej možno hodnotiť úspechy a neúspechy podniknutých krokov.⁴⁶

---

⁴⁴ GONZALES DE ASIS, M., Reducing Corruption at the Local Level, World Bank. Dostupné na: https://www.ucl.ac.uk/dpuprojects/drivers_urb_change/urb_governance/pdf_trans_corrupt/WorldBank_Gonzalez_2000_Reducing_Corruption.pdf

⁴⁵ UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME, The role of citizens in fighting corruption. Dostupné na: <https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-10/key-issues/the-role-of-citizens-in-fighting-corruption.html>

⁴⁶ UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME, Preventing public sector corruption. Dostupné na: <https://www.unodc.org/e4j/zh/anti-corruption/module-4/key-issues/preventing-public-sector-corruption.html>

Reforma verejnej správy a finančného riadenia

Posilnenie inštitucionálnych rámcov je kľúčovým prvkom prevencie a boja proti korupcii v miestnych samosprávach. To zahŕňa vytvorenie silných právnych a regulačných rámcov, ktoré podporujú transparentnosť, zodpovednosť a dobrú správu vecí verejných. Aby boli tieto rámce účinné, musia byť jasné, vynútiteľné a sprevádzané primeranými sankciami za korupciu. Zákony a nariadenia sú potrebné na zabezpečenie toho, aby úradníci miestnej samosprávy chápali, čo sa od nich očakáva a čo je zakázané. Táto jasnosť tiež pomáha predchádzať zmätkom a nedorozumeniam, ktoré môžu viesť ku korupčným praktikám. Zákony a nariadenia musia byť aj vynútiteľné, čo znamená, že musia existovať mechanizmy na odhaľovanie a trestanie ich porušovania. Účinné presadzovanie si vyžaduje primerané zdroje a dobre vyškolený personál.⁴⁷

Podpora etického správania a vytváranie kultúry integrity môže pomôcť predchádzať korupcii. To zahŕňa zavedenie kódexov správania pre štátnych úradníkov, poskytovanie stimulov pre etické správanie a vytváranie kultúry transparentnosti a zodpovednosti.⁴⁸

1.12. Príklady hodnotenia transparentnosti samospráv

1.12.1. Transparency International Slovensko

Jedná sa o medzinárodnú mimovládnu organizáciu, ktorá bojuje primárne proti korupcii. Ako svoje poslanie definuje minimalizovanie až eliminovanie korupcie a zvyšovanie vedomosti, čestnosti a dôvery v rámci protikorupčnej integrity pôsobnosti organizácie.

Jednou z jej protikorupčných stratégií je napríklad dialóg, ktorý vedú s dotknutými stranami. Organizácia disponuje inými opatreniami a stratégiami ako je tvorba analýz, prieskumov, vzdelávacích programov za účelom osvetu. Týmto postupmi jednoznačne skvalitňuje prístup k informáciám v sférach, kde doteraz to možné nebolo.

„Hlavným poslaním organizácie Transparency International, je znižovať korupciu a byrokráciu prostredníctvom zvyšovania transparentnosti a informovania verejnosti.“⁴⁹

---

⁴⁷ TRANSPARENCY INTERNATIONAL, How to stop corruption: 5 Key Ingredients. 2016. Dostupné na: <https://www.transparency.org/en/news/how-to-stop-corruption-5-key-ingredients>

⁴⁸ RYDER, N., PASCULLI L. *Corruption, Integrity and the Law: Global Regulatory Challenges*, Routledge, 2021, ISBN 97-810321-739-79

⁴⁹ TRANSPARENCY INTERNATIONAL. Poslanie Transparency International. Dostupné na: <https://transparency.sk/sk/o-nas/>

Transparency International bola založená v roku 1993, v hlavnom meste Nemecka, Berlíne. Bola založená skupinou nemeckých ekonómov, ktorí sa zaoberali chudobou v rozvojových krajinách a uvedomovali si, že akou veľkou brzdou v rozvoji týchto krajín je korupcia.“

1.12.2. Španielsko

Štúdia, zameraná na zmapovanie transparentnosti municipalít v Španielsku, ktorá bola publikovaná v roku 2022, použila novovytvorený index BTI (Bidimensional Transparency Index), ktorý bol vytvorený za účelom zvýšenia presnosti a kredibility pri meraní transparentnosti miestnych samospráv. Spomínaný index bol porovnávaný s ukazovateľmi:

- **The Transparency Index of Municipalities (ITA)** (vytvorený mimovládou organizáciou Transparency International Spain, ktorý meria transparentnosť webových stránok 110 obcí s najväčším počtom obyvateľov prostredníctvom 80 dichotomických ukazovateľov rozdelených do šiestich rôznych oblastí.)
- **Dynamic Transparency Index (DYNTRA)** (hodnotí parametre transparentnosti miestnych samospráv v oblastiach ako účasť a spolupráca občanov, verejné obstarávanie, mestské plánovanie a verejné práce, finančná transparentnosť a ďalšie)
- **Infoparticipa Map** (vyhodnocuje verejne dostupné informácie samospráv na príslušných webových stránkach)

V dokumente sa dospelo k záveru, že orgány verejnej správy musia byť voči občanom transparentnejšie a informácie zverejňované na ich webových stránkach sa stali strategickým a užitočným nástrojom pre občanov. Ako výsledok, štúdia poukazuje na niektoré obmedzenia pri zhromažďovaní informácií, ako napríklad nedostatok aktuálnych údajov a ťažkosti pri hľadaní informácií.⁵⁰

1.12.3. Meta-analýza štrnástich krajín EÚ

V štúdiu sa analyzovali údaje z prieskumu medzi poslancami miestnych zastupiteľstiev v 14 európskych krajinách s cieľom overiť hypotézu, že individuálne atribúty, ako je pohlavie, vek a úroveň vzdelania, ako aj efektívnosť vlády a fiškálna decentralizácia,

---

⁵⁰ GARRIDO-RODRÍGUEZ, J.-C.; GARRIDO-MONTAÑÉS, M.; LÓPEZ-PÉREZ, G.; ZAFRA-GÓMEZ, E. The Importance of Measuring Local Governments' Information Disclosure: Comparing Transparency Indices in Spain. *Sustainability*. 14.09.2022. 13081. Dostupné na: <https://doi.org/10.3390/su142013081>

ovplyvňujú vnímanie korupcie na úrovni miestnej samosprávy. Vzorka zahŕňala 5 134 členov zastupiteľstiev a priemerný vek bol 52 rokov.

Štúdia skúma korupčné tlaky na úrovni miestnej samosprávy prostredníctvom analýzy subjektívnych názorov členov miestnych zastupiteľstiev v 14 európskych krajinách. V štúdiu sa zistilo, že individuálne vnímanie rizika korupcie je ovplyvnené osobnými charakteristikami, pričom najvýznamnejším odrádzajúcim faktorom od korupcie je dosiahnuté vzdelanie jednotlivých subjektov vo funkciách verejnej správy. Z prieskumu tiež vyplýva, že v krajinách po zmene režimu zažívajú vyššiu mieru vnímaného korupčného tlaku na úrovni miestnej samosprávy. Štúdia naznačuje, že efektívnosť vlády významne zmierňuje korupčné riziká, ktorým čelia poslanci miestnych zastupiteľstiev, a celková výkonnosť vlády je silným nástrojom v boji proti korupcii.⁵¹

2. Cieľ práce, metodika práce a metóda skúmania

Hlavným cieľom záverečnej práce je zhodnotiť transparentnosť miestnych samospráv na Slovensku a na základe dotazníkového prieskumu spokojnosti s miestnymi verejnými službami poukázať na dôležitosť transparentnosti na úrovni miestnych samospráv. Na dosiahnutie hlavného cieľa je nevyhnutné si zadať naše čiastkové ciele, ktoré ako celok tvoria záverečnú prácu.

Prvým čiastkovým cieľom je teoretický opis problematiky. Zdefinovali sme si územnú samosprávu, jej finančnú štruktúru a útvary kontroly jej činnosti. Na základe dostupných teoretických znalostí vymedziť neetické praktiky pri vládnutí akými sú korupcia a jej formy. Venovali sme sa jej typológii, jej spôsobom merania a spôsobom predchádzania.

Naším druhým čiastkovým cieľom je zvolenie vhodných otázok do dotazníka a s prípravou dotazníka a s jeho distribúciou. Na získanie kvantitatívnych údajov bude použitý dotazníkový prieskum, ktorý bude zameraný na zbieranie údajov o vnímaní transparentnosti miestnej samosprávy a spokojnosti obyvateľov s miestnymi verejnými službami. Zameriame sa na hodnotenie transparentnosti v jednotlivých oblastiach, ako sú verejné obstarávanie, rozpočtovanie, zverejňovanie informácií a participácia verejnosti. Prieskum sme vyhotovili pomocou platformy Google Forms a zúčastnilo sa ho 152 respondentov. Distribúciu dotazníku sme zabezpečili formou sociálnych sietí. Vyplnenie dotazníka trvalo približne 5

---

⁵¹ SLIJEPEČEVIĆ, S., RAJH, E., BUDAK, J., Determinants of corruption pressures on local government in the E.U., Economic Research-Ekonomska Istraživanja, 2020. 33:1, 3492-3508, DOI: 10.1080/1331677X.2020.1774793, Dostupné na: <https://hrcak.srce.hr/file/370116>

minút a niektoré otázky boli inšpirované štúdiou vyhotovenou Suzanne J. Pietrowskou z Rutgers University Newark a Greggom G. Van Ryzinom zo City University of New York.⁵²

Tretí čiastkový cieľ je založený na analýze získaných dát z dotazníkového prieskumu a ich interpretácii. Kvantitatívne údaje budú spracované pomocou jednoduchých štatistických metód akými sú napríklad koláčové a stĺpcové grafy, za cieľom identifikácie vzťahov medzi transparentnosťou miestnej samosprávy a spokojnosťou obyvateľov s miestnymi verejnými službami. V záverečnom kroku budú výsledky kvantitatívnej analýzy integrované, aby sa vytvoril celkový pohľad na vplyv transparentnosti miestnej samosprávy na spokojnosť obyvateľov s miestnymi verejnými službami a korupciou na miestnej úrovni.

V celom rozsahu práce sme použili metódu abstrakcie, ktorou sme vyčleňovali z nadobudnutých informácií to najpodstatnejšie. Metódou analýzy sme hľadali ich vzájomnú koreláciu. Pre vytvorenie celku zo získaných poznatkov sme využili metódu syntézy. Na záver práce nám indukcia pomohla formovať všeobecné závery a naopak dedukciou sme zo všeobecných záverov formovali konkrétne skutočnosti.

---

⁵² PIETROWSKI, S.J., VAN RYZIN, G.G., *Citizen Attitudes Toward Transparency in Local Government*, The American Review of Public Administration, 2007, 18 s. Dostupné na: <https://www.wikileaksudbury.org/WKL/E-1.pdf>

3. Výsledky práce a diskusia

V tretej a zároveň poslednej kapitole sme sa venovali výsledkom nášho uskutočneného dotazníka. Respondentov sme sa v prvom rade pýtali, na ich vek, dosiahnuté vzdelanie a samosprávny kraj, v ktorom žijú. Tieto otázky sú esenciálne pre náš prieskum, keďže vďaka nim sme dokázali prieskum analyzovať a podrobne sa venovať hodnoteniu krajov a ich transparentnosti z pohľadu občanov.

Tabuľka č. 1: Pohlavie respondentov

Pohlavie	n	N	f	F
Žena	80	80	52,6%	52,6%
Muž	68	148	44,7%	97,3%
Iné	4	152	2,7%	100%
Spolu	152		100%	

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka č.1 znázorňuje pohlavie respondentov. Dotazník vyplnilo spolu 152 respondentov, z toho 80 žien, tj. 52,6% a mužov počtom 67 tj. 44,7%. Zvyšok predstavujú 3 ľudia, ktorí zaškrtili možnosť „iné“. Bližšiu špecifikáciu našich respondentov, vzhľadom na ich vekovú štruktúru zobrazuje Tabuľka č.2.

Tabuľka č. 2: Veková štruktúra respondentov

Vek		
18 - 29 rokov	56	36,8%
30 – 39 rokov	33	21,7%
40 – 49 rokov	34	22,4%
50 – 59 rokov	23	15,1%
60 rokov a viac	6	3,9%
Spolu	152	100%

Zdroj: Vlastné spracovanie

Najväčšiu skupinu respondentov tvorila veková skupina 18 - 29 rokov, ktorí predstavujú až 36,8%. Druhá najväčšia veková skupina bola vo veku 40 až 49 rokov. Tieto dve skupiny boli kľúčové, keďže práve respondenti v tomto veku majú najväčšiu pravdepodobnosť sa spolupodieľať na veciach verejných vo svojom regióne a de facto jestvuje potenciál, že sa vedia orientovať v otázkach nášho prieskumu.

Tabuľka č. 3: Vzdelanie respondentov

Vzdelanie		
Základné	1	0,7%
Stredoškolské bez maturity	5	3,3%
Stredoškolské s maturitou	80	52,6%
Vysokoškolské prvého stupňa	31	20,4%
Vysokoškolské druhého stupňa	35	23%
Spolu	152	100%

Zdroj: Vlastné spracovanie

Na odpovede našich respondentov bezpochybné vplývalo aj ich vzdelanie. 52,6% našej vzorky tvorili ľudia so stredoškolským vzdelaním s maturitou. 23% tvorilo vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa a 20,4% vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa.

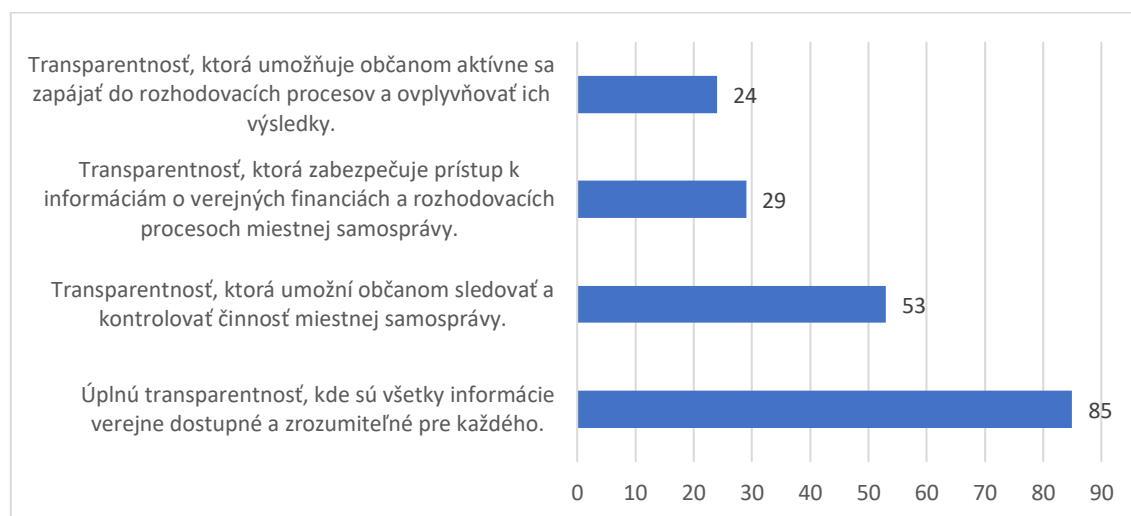
Tabuľka č. 4 : Bydlisko respondentov

Kraj		
Bratislavský kraj	17	11,2%
Žilinský kraj	12	6,6%
Košický kraj	37	24,3%
Prešovský kraj	15	9,9%
Banskobystrický kraj	24	15,8%
Trenčiansky kraj	24	15,8%
Trnavský kraj	10	6,5%
Nitriansky kraj	13	8,6%
Spolu	152	100%

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka č.4 zachytáva kraje v ktorých naši respondenti žijú a teda ďalej v prieskume hodnotili výkon ich príslušného kraja. Najviac opýtaných sa hlásilo ku Košickému kraju a to až 24,3%. Dvoma ďalšími početnými skupinami sú respondenti z Trenčianskeho a Banskobystrického kraja, kde oba kraje dosiahli hodnotu 15,8%. Nasledujú Bratislavský, Prešovský a Nitriansky kraj. Najmenej odpovedí sa nám podarilo zozbierať zo Žilinského (6,6%) a Trnavského kraja (6,5%).

Graf č.1 „Aký stupeň transparentnosti považujete za dôležitý pre miestnu samosprávu?“

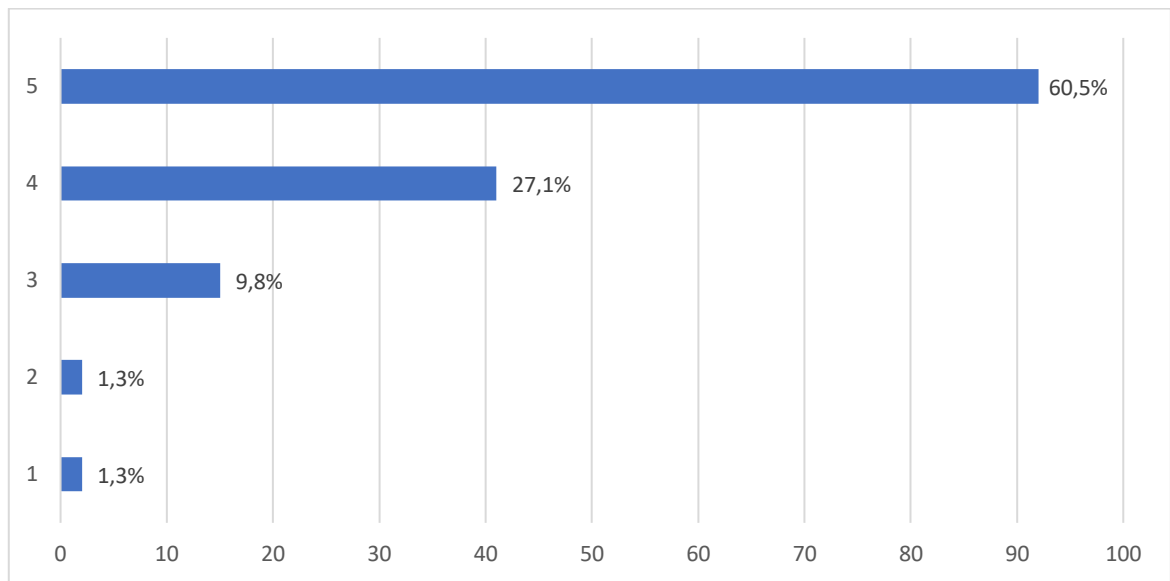

Zdroj: Vlastné spracovanie

Poznámka: otázka s viacerými možnými odpoveďami

Prvý graf nášho prieskumu zobrazuje odpoveď na otázku: „Aký stupeň transparentnosti považujete za dôležitý pre miestnu samosprávu?“. Touto otázkou sme chceli zistiť do akej miery opýtaným záleží na transparentnom vládnutí na miestnej úrovni. Tento typ otázok bol skoncipovaný spôsobom, že respondenti si mohli vybrať jednu alebo viac odpovedí. Z grafu je zrejmé, že téma transparentnosti je viac než aktuálna medzi a respondentom najviac záleží na úplnej transparentnosti a verejne dostupných informáciách, ktoré sú predovšetkým zrozumiteľne komunikované verejnosti. Toto môže indikovať, že územné samosprávy sprístupňujú informácie formou, ktorá na obyvateľov pôsobí mätúco a nejasne.

Graf č.2 „Je pre mňa dôležité mať prístup k informáciám o riadení miestnej samosprávy.“

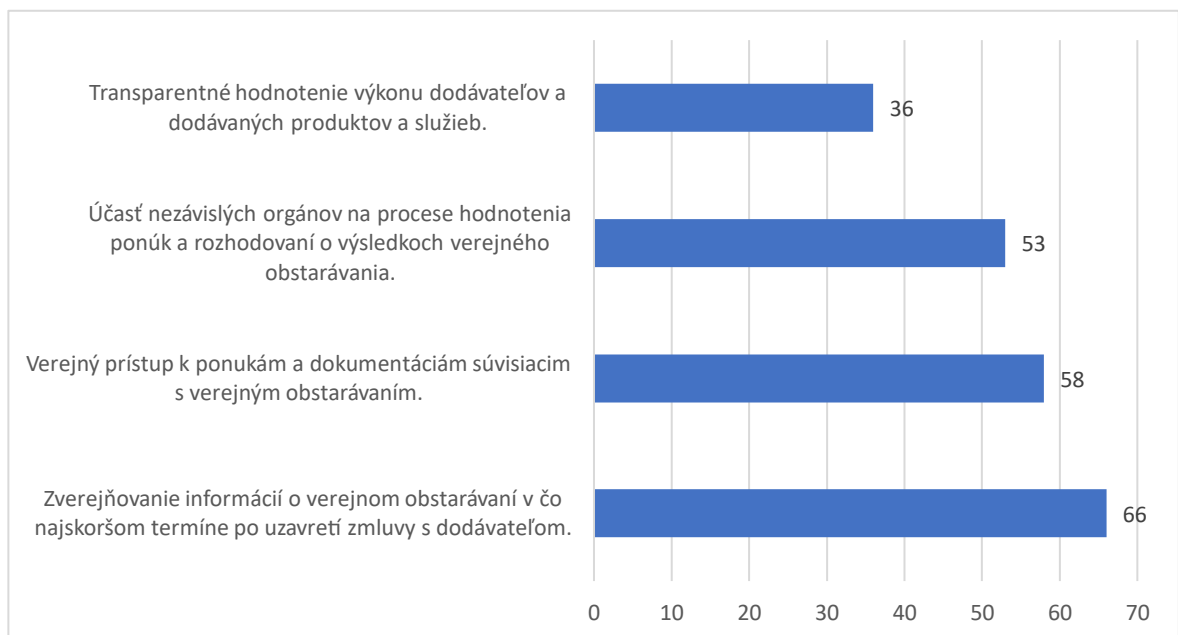

Zdroj: Vlastné spracovanie

Poznámka: Hodnota 5: úplne súhlasím, hodnota 1: úplne nesúhlasím.

Výsledok tejto otázky prehľadne zobrazuje graf č.2. Až 92 tj. 60,5% respondentov zvolilo možnosť „úplne súhlasím“, čo nás utvrdzuje, že daná problematika je v spoločnosti aktuálna.

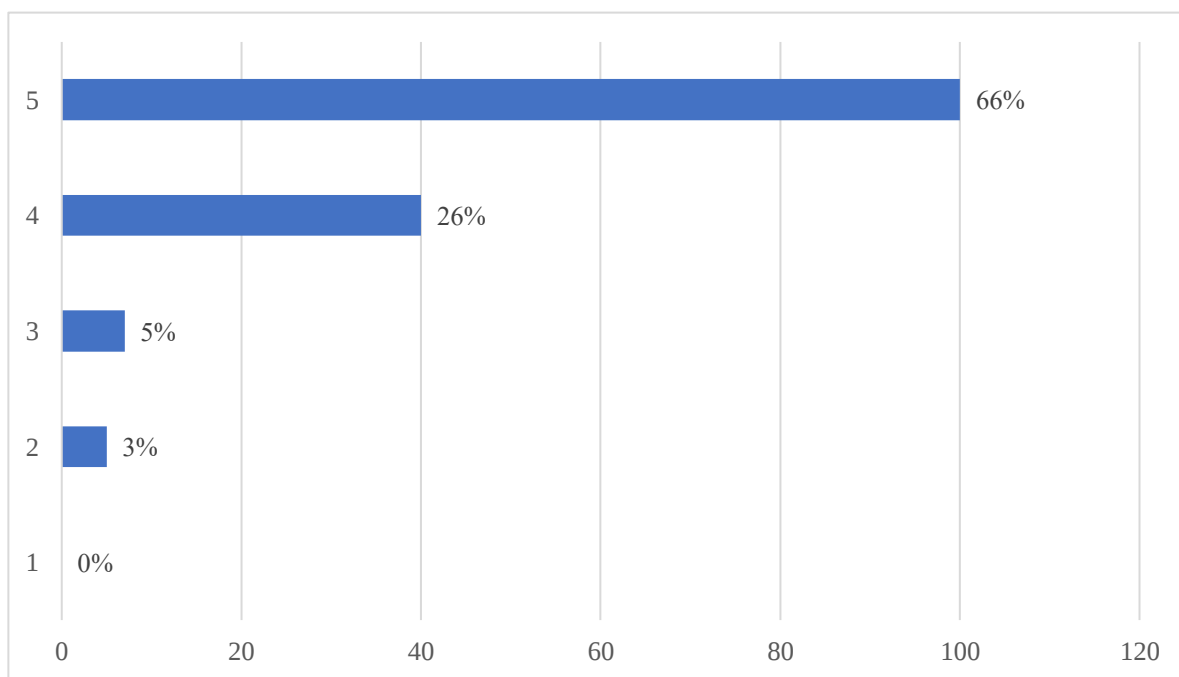
Graf č.3 „Aké opatrenia by podľa Vás mohli zlepšiť transparentnosť verejného obstarávania na úrovni miestnej samosprávy?“

Zdroj: Vlastné spracovanie

Jedným z ukazovateľov možnej korupcie a teda aj prehľadnosti hospodárenia samosprávy je verejné obstarávanie. Tieto dohody medzi samosprávou a dodávateľom konkrétnej služby, či tovaru nemajú najlepšiu reputáciu na Slovensku. Našich respondentov sme sa pýtali na opatrenia, ktoré by mohli mať pozitívny efekt na dôveru ľudí pri výskyte takýchto úkonov. Až 66 z opýtaných si myslí, že včasné zverejňovanie informácií by mohlo dosiahnuť želaný efekt. Ďalej, verejný prístup k ponukám a dokumentáciám ba aj účasť nezávislých orgánov na procese hodnotenia ponúk a rozhodovaní o výsledkoch konkrétneho verejného obstarávania sa javia byť opatreniami s potenciálom na zlepšenie transparentnosti samosprávy.

Graf č.4: „Každý občan by mal mať prístup k požadovaným dokumentom od miestnej samosprávy.“

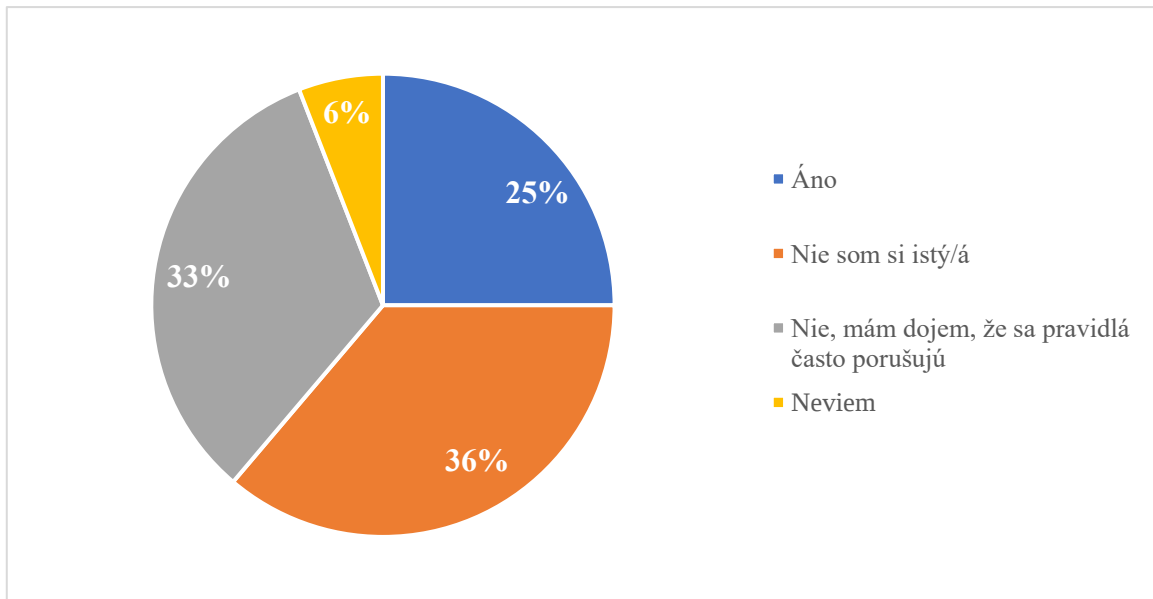

Zdroj: Vlastné spracovanie

Poznámka: hodnota 5: úplne súhlasím, hodnota 1: vôbec nesúhlasím

Graf jednoznačne ukazuje, že priority respondentov v otázke dostupnosti dokumentov od samosprávy sú jednohlasné – 66% z opýtaných „úplne súhlasí“ s tvrdením a teda zastávajú stanovisko, že dostupnosť informácií musí byť samozrejmosťou v ktorejkoľvek samospráve.

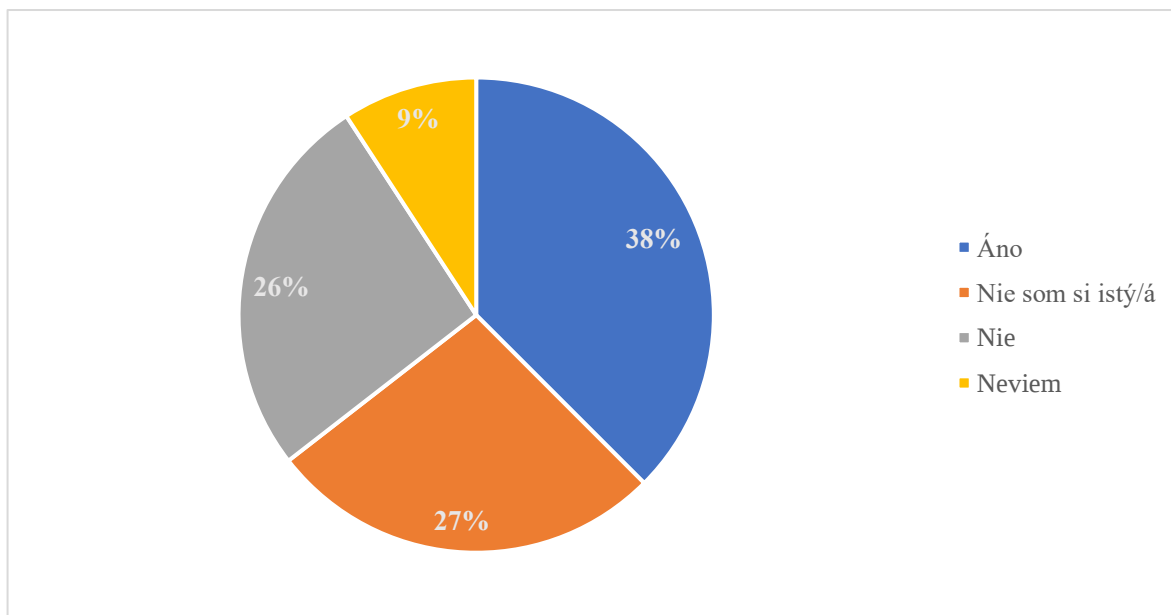
Graf č.5: Máte pocit, že sa v miestnej samospráve dodržiavajú pravidlá pri verejnom obstarávaní?

Zdroj: Vlastné spracovanie

Koláčový graf sa sústreďuje na vnímanie dodržiavanie predpisov a pravidiel pri verejnom obstarávaní. Iba 25%, čiže ¼ opýtaných si myslí, že sa pravidlá v ich samospráve dodržiajú. Alarmujúca je odpoveď „nie“, ktorá predstavuje až 33% našej vzorky a teda majú dojem, že sa pravidlá pri verejnom obstarávaní v ich samospráve často porušujú v prospech konkrétnych dodávateľov alebo osôb. Zo vzorky 50, ktorí zvolili túto možnosť až 11 opýtaných, čiže 22% pochádzalo z Košického kraja. Druhý najhoršie hodnotený bol Banskobystrický kraj (14% z 50). Nasledujú Bratislavský kraj, Žilinský kraj a Trnavský kraj, o ktorých si 12% opýtaných myslí, že pravidlá pri verejnom obstarávaní často porušujú. Tridsaťšesť percent ľudí zvolilo možnosť „nie som si istý/á“, čo môže indikovať nedostatočnú informovanosť verejnosti v problematike verejného obstarávania a jej transparentnosti.

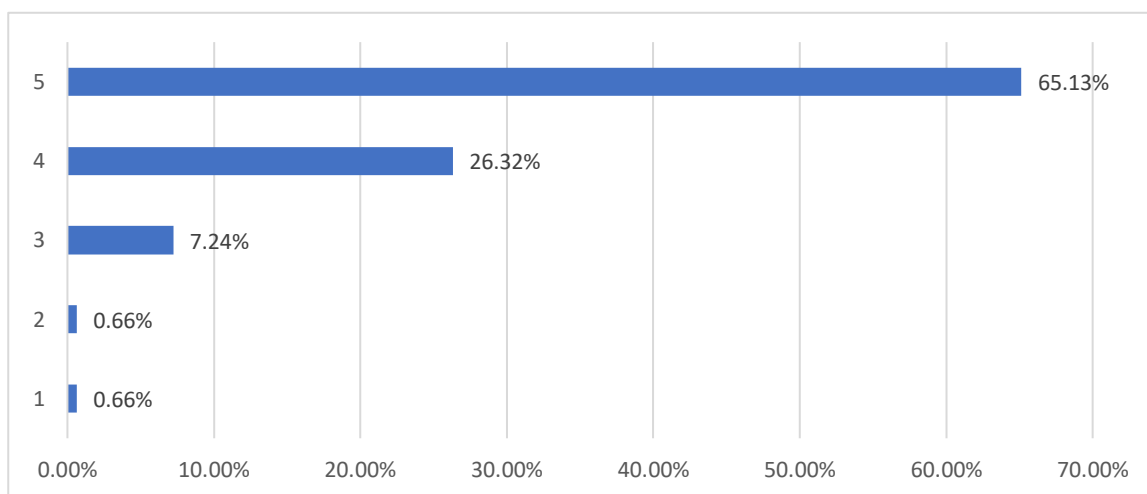
Graf č. 6: „Máte dojem, že v miestnej samospráve dochádza k prípadom korupcie?“

Zdroj: Vlastné spracovanie

Graf č.6 vypovedá o subjektívnej prevalencii korupcie. 38% respondentov, ktorí označili možnosť „áno“ má podozrenie, že v miestnej samospráve existujú prípady korupcie. Pri tejto odpovedi z 38% až 17,5% bolo z Nitrianskeho kraja. Rovnaké hodnotenie dostal Košický kraj, ktorý dosiahol rovnako 17,5%. Za Bratislavský a Trnavský kraj hlasovalo 8 z 52 opýtaných, tj. 15,4%. Najlepšie skončil Prešovský kraj, za ktorý hlasovali len 2 z 57 teda 3,5%. Odpoveď „nie som si istý/á“ dosiahlo 27% ktoré spolu s „neviem“ predstavujú 36%, čo môže signalizovať indiferentný postoj obyvateľov k danej téme.

Graf č. 7: „Transparencia je kľúčom v boji proti korupcii.“

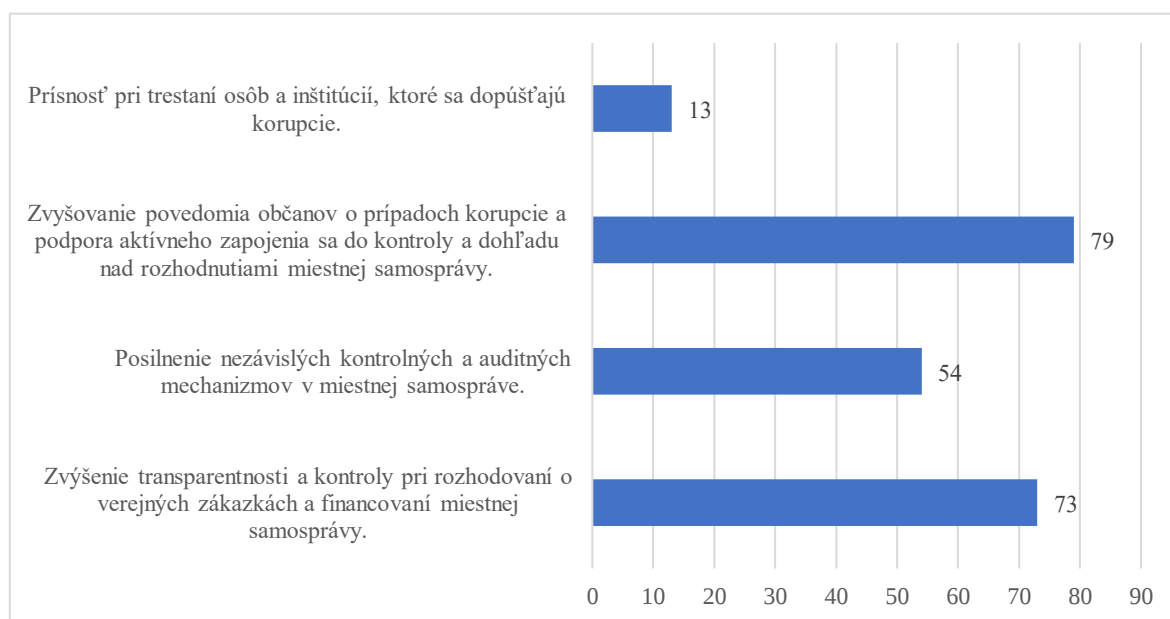

Zdroj: Vlastné spracovanie

Poznámka: hodnota 5: úplne súhlasím, hodnota 1: vôbec nesúhlasím.

V tejto otázke sme sa snažili zistiť, koľko opýtaných z našej vzorky si myslí, že transparentia je kľúčom v boji proti korupcii. 65,13% respondentov úplne súhlasí s výrokom.

Graf č. 8: „Aké kroky by mali byť podniknuté, aby sa predišlo korupcii na úrovni miestnej samosprávy?“

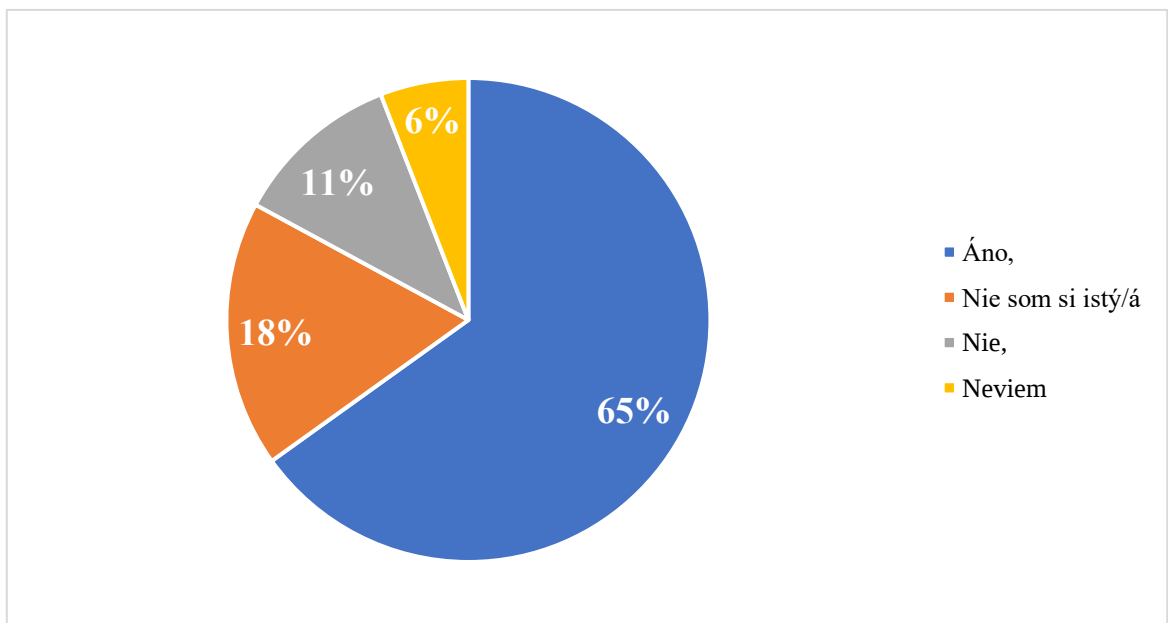

Zdroj: Vlastné spracovanie

Poznámka: otázka s viacerými možnými odpoveďami

Graf č. 8 odzrkadľuje odpovede zúčastnených v otázke: „Aké kroky by mali byť podniknuté, aby sa predišlo korupcii na úrovni miestnej samosprávy?“ 79 tj. opýtaných si myslí, že zvyšovanie povedomia občanov o prípadoch korupcie a podpora aktívneho zapojenia sa do kontroly a dohľadu nad rozhodnutiami miestnej samosprávy sa javí byť ako vhodný nástroj v predchádzaní korupcie na územnej úrovni vládnutia. Ďalej, zvyšovanie transparentnosti a kontroly pri rozhodovaní o verejných zákazkách a financovaní miestnej samosprávy hodnotili respondenti ako ďalší potenciálne účinný krok v prevencii korupcie.

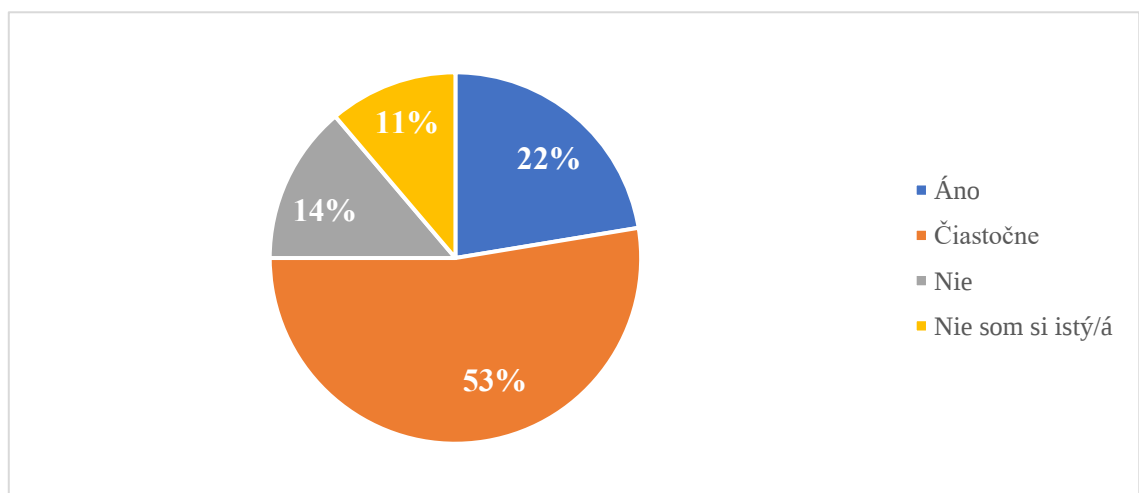
Graf č. 9: „Myslíte si, že by sa mali verejne zverejňovať informácie o financovaní politických strán na úrovni miestnej samosprávy?“

Zdroj: Vlastné spracovanie

Graf č.9 znázorňuje podiel odpovedí v otázke zverejňovania informácií o financovaní politických strán na úrovni miestnej samosprávy. 65% opýtaných si myslí, že by sa mali verejne zverejňovať informácie o financovaní politických strán na úrovni miestnej samosprávy. Tento výsledok jednoznačne hovorí o dôležitosti transparentného výberu politických zástupcov na miestnej úrovni vládnutia.

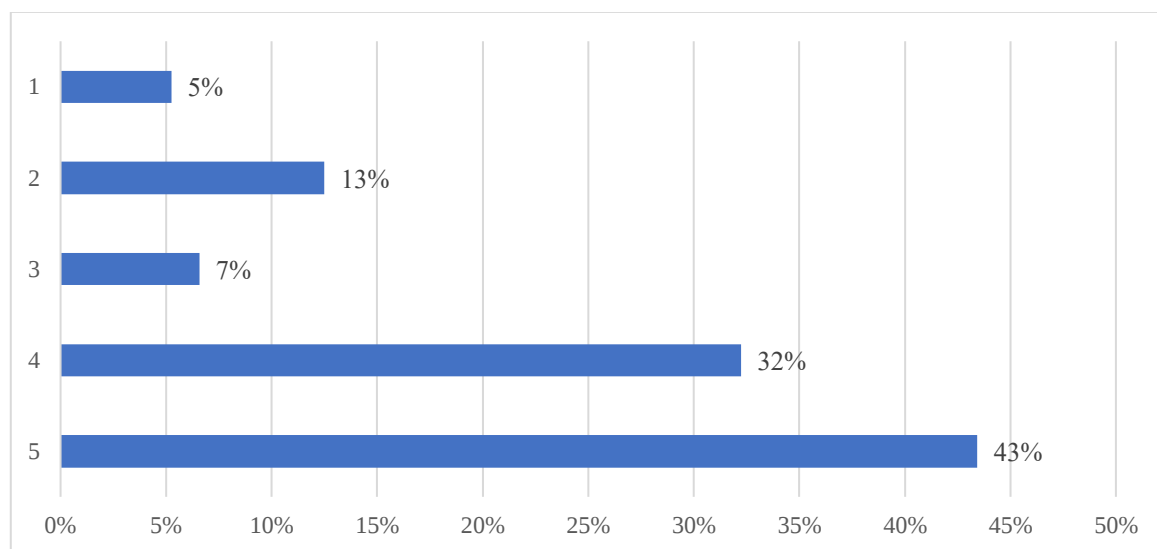
Graf č.10: „Sú prístupné informácie o financovaní Vašej miestnej samosprávy na príslušnej webovej stránke obce/mesta?“

Zdroj: Vlastné spracovanie

Graf č. 10 znázorňuje dostupnosť informácií príslušných krajov na webových stránkach obce, či mesta. 53% opýtaných zvolilo možnosť: „čiastočne, niektoré informácie sú dostupné, no nie všetky“. Toto môže hovoriť o nedostatočnej informatizácii samospráv a zanedbávaní transparentnej dokumentácii. Možnosť „áno“ volilo 22% respondentov. Z toho 12, tj. 35,2% pochádzalo z Košického kraja. Ďalším pozitívne hodnoteným krajom bol Trenčiansky s 23,5%. Tretiu priečku obsadil Prešovský kraj s 14,7%. Odpoveď „nie“ volilo 14% respondentov. Z toho 28,6% prislúcha Nitrianskemu kraju a 23,8% Trnavskému kraju.

Graf č. 11: Dokumenty a záznamy miestnej samosprávy patria ľuďom a nie samospráve

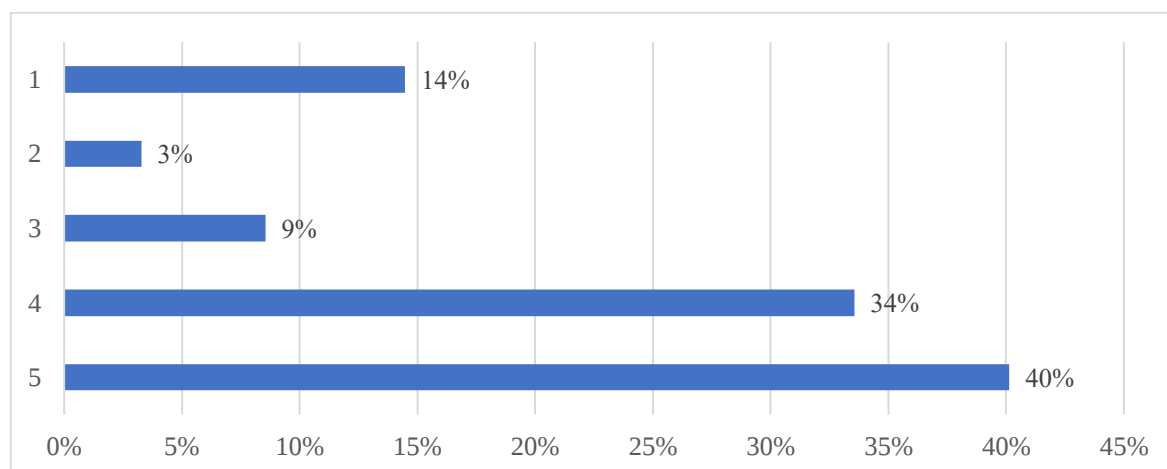

Zdroj: Vlastné spracovanie

Poznámka: hodnota 5: úplne súhlasím, hodnota 1: vôbec nesúhlasím

V tejto otázke sme sa snažili zistiť, postoj ľudí na to, či dokumenty a záznamy miestnej samosprávy patria ľuďom a nie samospráve. 43% opýtaných jednohlasne zvolilo možnosť „úplne súhlasím“ a tým deklarovalo, že samosprávy nemajú právo zatajovať informácie pred ich občanmi.

Graf č.12: Miestne samosprávy často skrývajú informácie o chode a financovaní samosprávy pred občanmi.

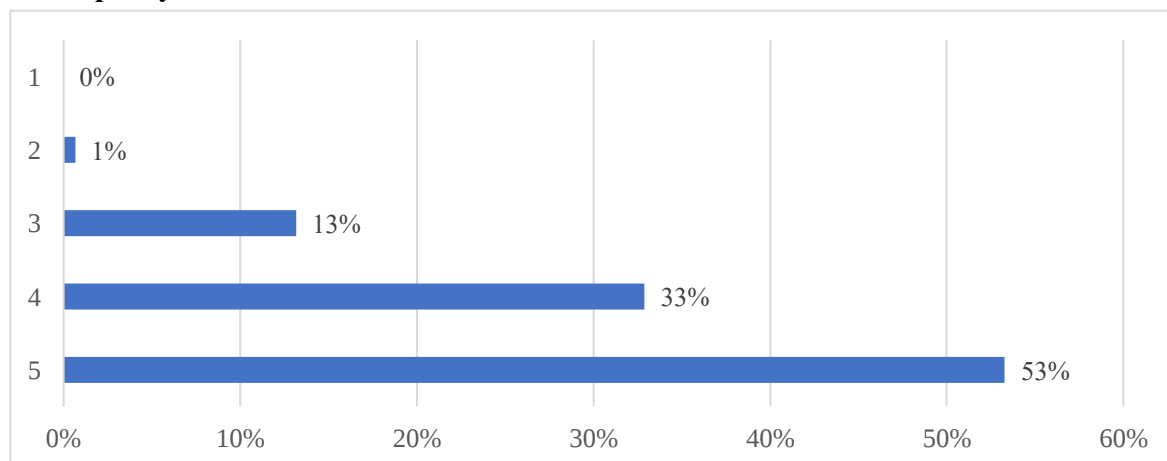
Zdroj: Vlastné spracovanie

Poznámka: hodnota 5: úplne súhlasím, hodnota 1: vôbec nesúhlasím

Ako je z grafu č. 12 zrejmé, až 40% opýtaných zvolilo hodnotu 5 tj. „úplne súhlasím“ a tým vyhlásili, že nedôverujú ich príslušným samosprávam. Spolu s hodnotou 4, až 74% našich respondentov si myslí, že sú pred nimi skrývané informácie. Zo 74%, ktorí zvolili hodnotu „5“ a „4“ až 22% pochádzalo z Košického kraja.

Rovnako negatívne boli hodnotené Banskobystrický aj Trenčiansky kraj so 15,2%. Nitriansky a Prešovský kraj dosiahli 12,5%. Najlepšie hodnotené kraje v tejto otázke podľa nášho prieskumu sú Žilinský a Trnavský kraj, ktoré predstavovali len 8,33% zo 74% negatívnych odpovedí.

Graf č.13: „Občania majú právo na prístup k informáciám o hospodárení danej samosprávy.“

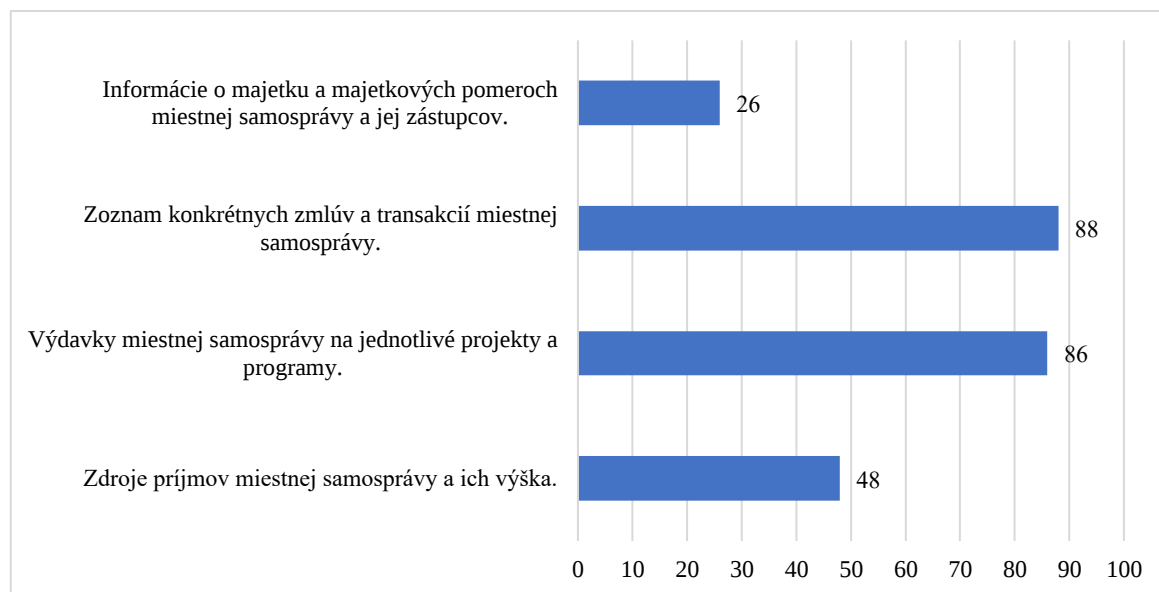

Zdroj: Vlastné spracovanie

Poznámka: hodnota 5: úplne súhlasím, hodnota 1: vôbec nesúhlasím

Graf č.13 znázorňuje názor respondentov na výrok „občania majú právo na prístup k informáciám o hospodárení danej samosprávy.“ 53% opýtaných zvolilo možnosť 5 a s spolu s hodnotou 4 až 86% súhlasí s výrokom. Toto signalizovať dôležitosť zverejňovania podrobného financovania miestnej samosprávy na príslušných platformách.

Graf č.14: „Aké informácie by podľa vás mali byť verejne dostupné o financovaní miestnej samosprávy?“

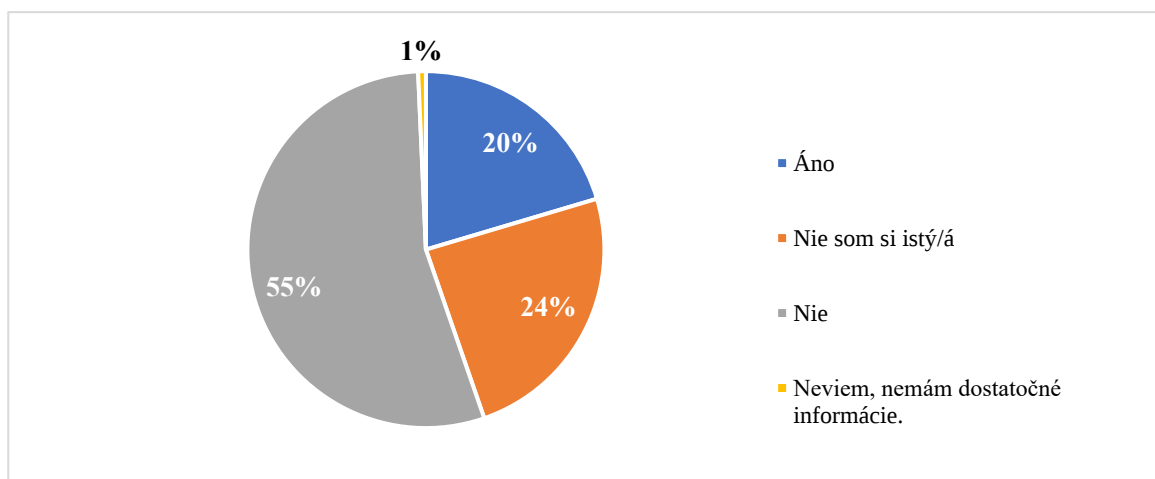

Zdroj: Vlastné spracovanie

Poznámka: otázka s viacerými možnými odpoveďami

Graf č.14 sa zaoberá otázkou verejne dostupných informácií miestnej samosprávy. Respondenti zhodnotili, že im najviac záleží na zozname konkrétnych zmlúv a transakcií miestnej samosprávy. Skoro rovnako dôležité je pre našich respondentov sú informácie o výdavkoch miestnej samosprávy na jednotlivé projekty a programy. Naopak, menej dôležité boli pre respondentov zdroje príjmov príslušnej miestnej samosprávy a najmenej dôležité pre opýtaných boli informácie o majetku a majetkových pomeroch miestnej samosprávy a ich zástupcov.

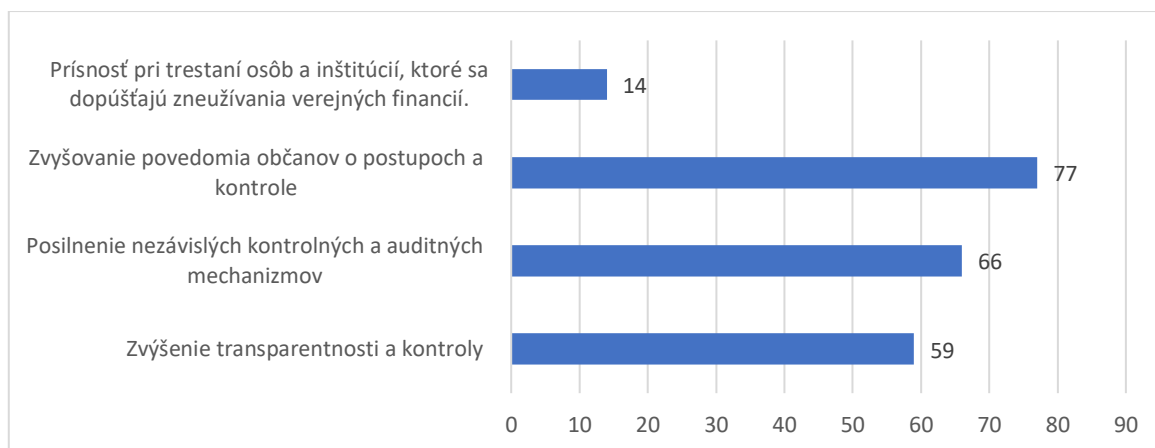
Graf č.15: Máte dôveru v to, že Vaša miestna samospráva spravuje verejné financie spravodlivo a efektívne?

Zdroj: Vlastné spracovanie

Graf č. 15 znázorňuje podiel odpovedí respondentov na otázku dôvery v ich miestnej samospráve a ich schopnosti spravovať verejné financie spravodlivo a efektívne. Najväčšie percento dosiahla možnosť „nie“ s 55%. Z toho najväčšie zastúpenie mali Košický a Banskobystrický kraj s 16,87%. Nasledujú Nitriansky a Trenčiansky kraj s 13,25% Trnavský kraj so žilinským a prešovským krajom, ktoré negatívne boli hodnotené len 10,8% respondentov. Najmenej odpovedí „nie“ dostal Bratislavský kraj so zastúpením len 7,22%. Naopak, odpoveď „áno“ zvolilo len 20% opýtaných a to prevažne z Košického a Trenčianskeho kraja. Tieto výsledky môžu signalizovať nejednotnosť jednotlivých obcí a miest daných krajov a neuniformnosť pri problematike transparentného financovania samosprávy. K tomuto výsledku sme dospeli na základe ambivalentných záverov danej otázky.

Graf č.16: Aké kroky by mali byť podniknuté, aby sa zabezpečila spravodlivá a efektívna správa verejných financií Vašej miestnej samosprávy?

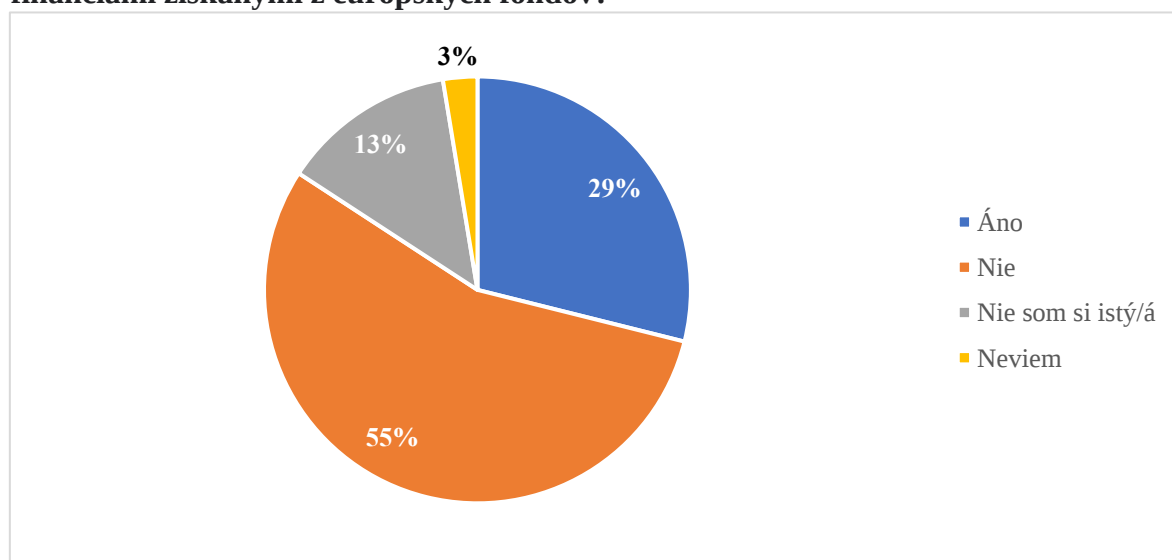

Zdroj: Vlastné spracovanie

Poznámka: odpoveď s viacerými možnými odpoveďami

Graf č. 16 znázorňuje aké kroky by mali byť podniknuté, aby sa zabezpečila spravodlivá a efektívna správa verejných financií podľa respondentov. Zhodnotili, že zvyšovanie povedomia občanov o postupoch a kontrole je najefektívnejší krok na ceste k spravodlivosti a efektivite spravovaniu verejných financií. Opatrenia ako posilnenie nezávislých kontrolných a auditných mechanizmov v miestnej samospráve a zvyšovanie transparentnosti a kontroly pri rozhodovaní o výdavkoch miestnej samosprávy boli našou vzorkou hodnotené ako taktiež potencionálne efektívne nástroje pri spravodlivom spravovaní verejných zdrojov.

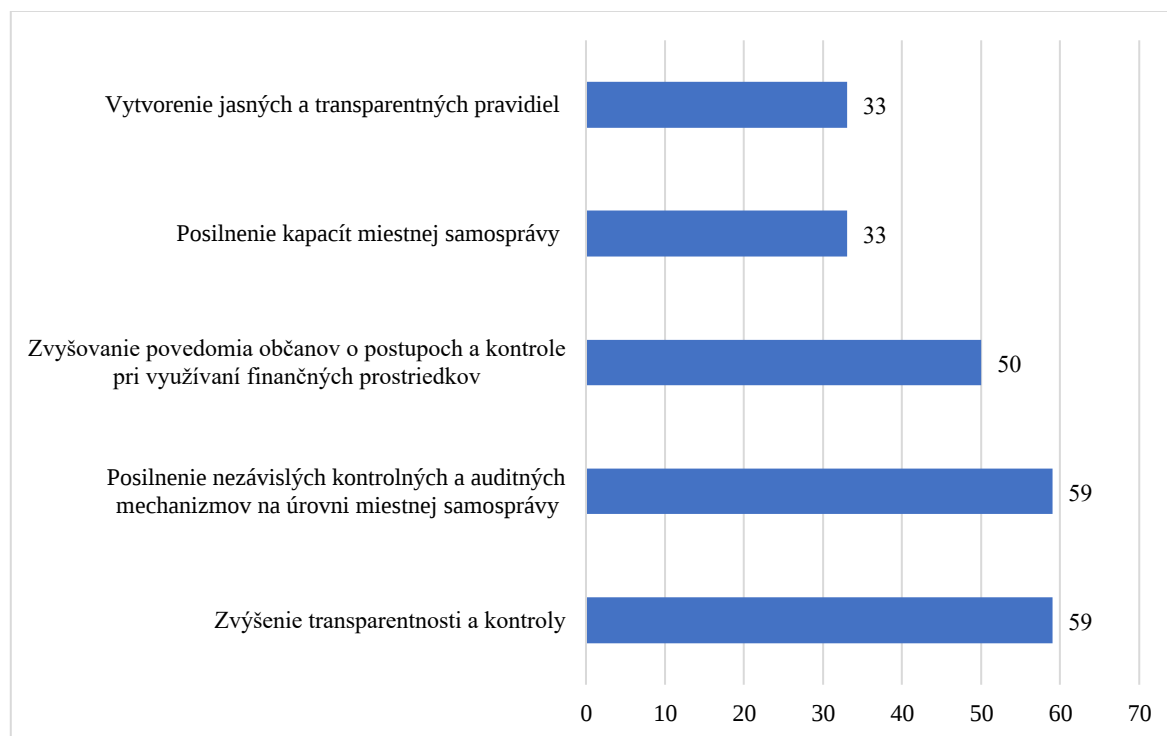
Graf č.17: Máte informácie o tom, ako Vaša miestna samospráva nakladá s verejnými financiami získanými z európskych fondov?

Zdroj: Vlastné spracovanie

Graf č. 17 znázorňuje informovanosť respondentov ohľadom nakladania s verejnými financiami získaných z európskych fondov. Zo vzorky našich respondentov až 55% odpovedalo „nie“. Z toho väčšina pochádzala z Košického kraja (20,2%), Prešovského kraja (14,3%) a Trenčianskeho kraja (14,3%). Ďalej v tejto kategórii odpovede skončil banskobystrický kraj s 13%, Žilinský kraj s 10,7%, Nitriansky kraj s 10,7% a Trnavský kraj s 9,5%. Najmenej negatívne respondenti zhodnotili Bratislavský kraj s 7%. Možnosť „áno“ zvolilo 29% opýtaných. Medzi najlepšie hodnotené kraje, ktoré sprístupňujú informácie ohľadom čerpania európskych fondov patrí Košický kraj s 38,6% a Trenčiansky kraj s 25% z tejto kategórie odpovedí. Tento výsledok svedčí o regionálnych rozdieloch obcí a miest v rámci krajov.

Graf č.18: „Aké kroky by mali byť podniknuté, aby sa zabezpečila spravodlivá a efektívna správa verejných financií získaných z eurofondov na úrovni Vašej miestnej samosprávy?“

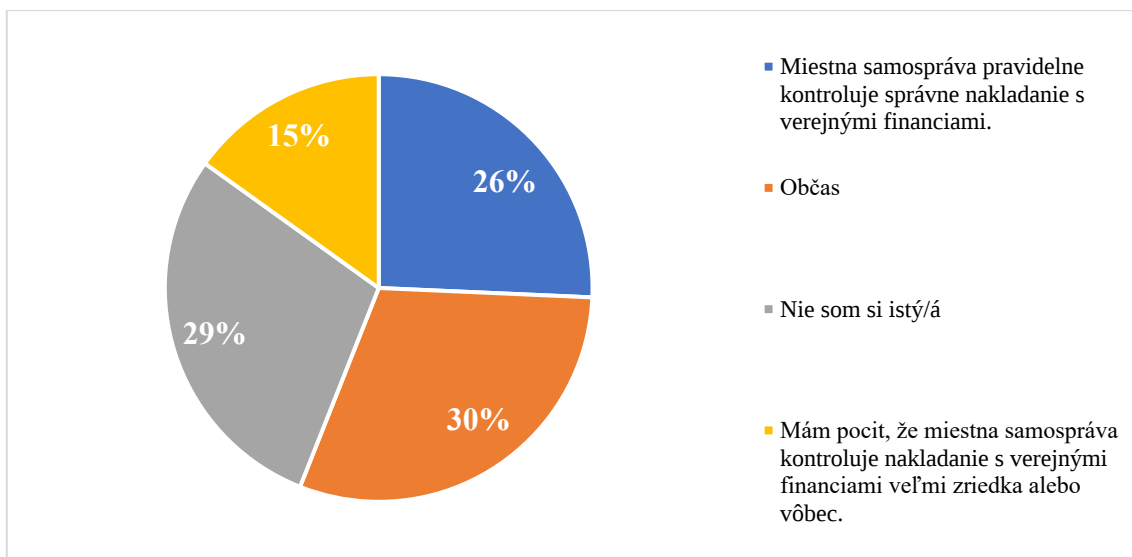

Zdroj: Vlastné spracovanie

Poznámka: otázka s viacerými možnými odpoveďami

Z grafu vyplýva, že respondenti považujú za relevantné zvýšiť transparentnosť a kontrolu aby sa dosiahlo efektívne spravovanie verejných financií získaných z európskych fondov. Ďalej, vhodným nástrojom by mohlo byť aj posilnenie nezávislých kontrolných a auditných mechanizmov a zvyšovanie povedomia občanov o postupoch a kontrole pri využívaní finančných prostriedkov získaných z eurofondov.

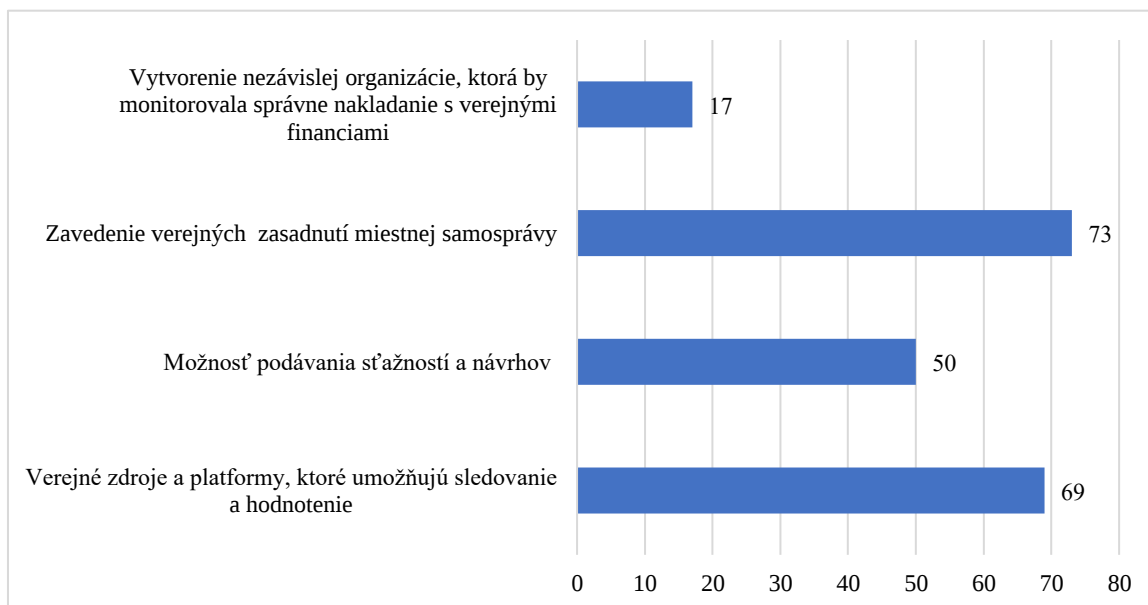
Graf č. 19: „Ako často kontroluje Vaša miestna samospráva správne nakladanie s verejnými financiami?“

Zdroj: Vlastné spracovanie

Graf č. 19 sa zaoberá otázkou kontroly správneho nakladania s verejnými zdrojmi miestnych samospráv. 26% respondentov odpovedalo, že ich miestna samospráva pravidelne kontroluje správne nakladanie s financiami. Väčšina respondentov, ktorá označila túto odpoveď pochádzala z Nitrianskeho kraja s 21,7%, Košického kraja (17%) a Trnavského kraja (17%).

Graf č. 20: „Aké nástroje by mali byť k dispozícii občanom, aby sa mohli aktívne zapojiť do kontroly a dohľadu nad rozhodnutiami miestnej samosprávy?“

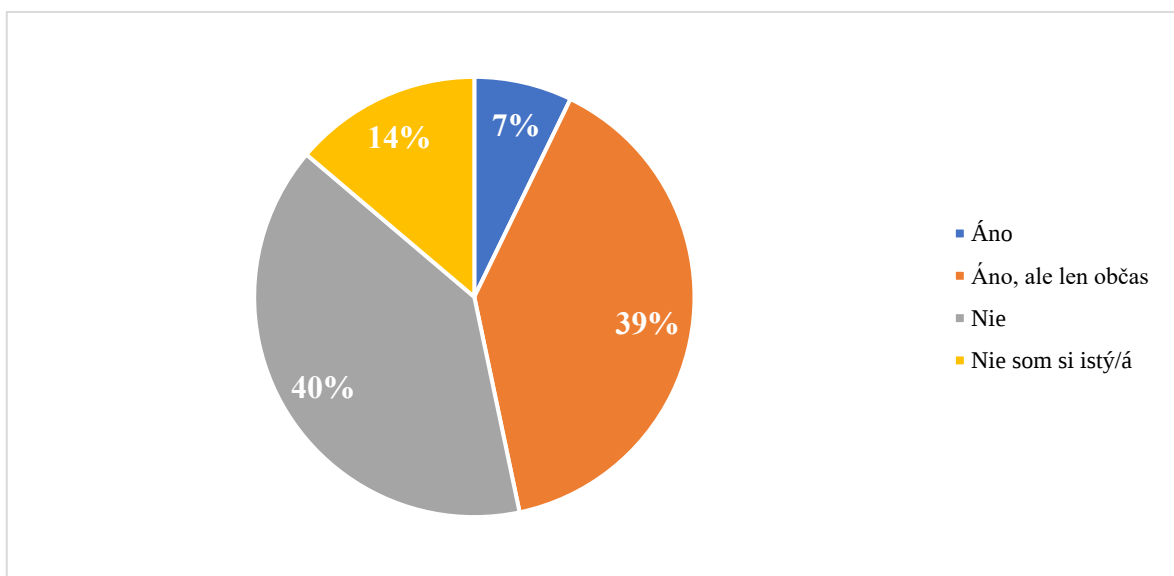

Zdroj: Vlastné spracovanie

Poznámka: otázka s viacerými možnými odpoveďami

Graf č. 20 znázorňuje postoj opýtaných k otázke nástrojov na zlepšenie kontroly a dohľadu nad rozhodnutiami verejnej správy. Zo vzorky odpovedí vyplýva, že „zavedenie verejných zasadnutí miestnej samosprávy, kde by mali občania prístup k informáciám a mohli by sa zúčastniť diskusie na témy týkajúceho sa miestneho rozvoja“ považujú respondenti za vhodný nástroj aktívnej kontroly samosprávy. Ďalej, vytvorenie verejných zdrojov a platforiem, ktoré umožňujú sledovanie a hodnotenie finančných tokov a rozhodnutí miestnej samosprávy sa javí byť ako vhodný nástroj pre občanov podľa našej vzorky opýtaných. Možnosť podávania sťažností a návrhov na zlepšenie kontroly a dohľadu nad rozhodnutiami miestnej samosprávy bolo hodnotené viacerými respondentmi takisto ako potencionálne účinný nástroj kontroly v procese aktívnej participácie občanov.

Graf č.21: „Zohľadňuje Vaša miestna samospráva názory a potreby občanov pri rozhodovaní o verejných financiách?“

Zdroj: Vlastné spracovanie

Graf č. 21 znázorňuje podiel odpovedí na otázku zohľadňovania názorov občanov pri rozhodovaní o verejných financiách v ich príslušných samosprávach. 40% odpovedí patrilo odpovedi „nie miestna samospráva sa zväčša rozhoduje o verejných financiách bez zapojenia občanov.“ Respondenti, ktorí zvolili túto odpoveď pochádzali zväčša z Nitrianskeho kraja s 18,3% z doručených odpovedí. Ďalej, z Banskobystrického kraja pochádzalo 16,6% odpovedí, z trenčianskeho kraja pochádzalo 13,3%, z Trnavského a Prešovského kraja s 11,6%. Medzi najmenej negatívne hodnotené kraje patrí Bratislavský, Košický kraj s 10% a Žilinský s 8,33%. Odpoveď „áno, ale len občas“ označili respondenti

hlavne z Košického kraja (36,6%), z Trenčianskeho kraja (20%) a Banskobystrického kraja (13%).

Možnosť „áno, miestna samospráva pravidelne organizuje verejné diskusie a zahrňuje názory občanov do rozhodovacích procesov.“ označilo iba 7% opýtaných a to väčšinou pôvodom z Košického kraja (36,4%) a Trenčianskeho kraja (27%).

3.2. Diskusia

Predmetom skúmania bakalárskej práce bolo zmapovať transparentnosť miestnych samospráv a jej vplyv na úroveň dôvery a spokojnosti obyvateľov s miestnymi verejnými službami. V tejto časti práce sa venujeme interpretácii niekoľkých zaujímavých zistení, ktoré sme získali realizáciou dotazníka.

Výsledky prieskumu naznačujú, že transparentnosť miestnych samospráv je v súčasnosti nedostatočná a že existujú výrazné regionálne rozdiely v oblastiach ako dostupnosť informácií a verejného obstarávania. Vysoký podiel neinformovaných respondentov o veciach verejných ukazuje, že samosprávy potrebujú zlepšiť komunikáciu s obyvateľmi a zvýšiť transparentnosť v rozhodovacích procesoch. Súčasná nedostatočná transparentnosť môže podporovať korupciu a podvody a môže mať negatívny vplyv na dôveru obyvateľov v miestnu samosprávu a verejné inštitúcie. Regionálne rozdiely v transparentnosti miestnych samospráv naznačujú, že niektoré samosprávy sú viac transparentné a poskytujú viac informácií o rozhodovacích procesoch a veciach verejných ako iné. To môže byť spôsobené rôznymi faktormi, vrátane kvality manažmentu a dostupnosti finančných a ďalších zdrojov. Jestvuje pravdepodobnosť, že samosprávy, ktoré sa zameriavajú na zlepšenie transparentnosti a zabezpečenie verejnej kontroly, by mohli byť úspešnejšie v boji proti korupcii a podvodom.

Výsledky ukazujú, že pri otázke o dodržiavaní pravidiel pri verejnom obstarávaní najhoršie skončil Košický a Nitriansky kraj. To môže naznačovať nedostatočnú informovanosť respondentov, ktorí bývajú v príslušných krajoch. Neinformovanosť môže signalizovať nedostatočnú transparentnosť daných samospráv, čo môže mať negatívny vplyv na dôveru obyvateľov v miestnu správu vecí verejných a na kvalitu poskytovaných verejných služieb. Nedostatok informácií môže viesť k obmedzeniu občianskej účasti a zapojenia do rozhodovacích procesov, čo môže zvyšovať riziko, že rozhodnutia samospráv nebudú odrážať skutočné potreby a záujmy obyvateľov.

Ďalším alarmujúcim výsledkom nášho prieskumu je otázka o prevalencii korupcie. Viac ako $\frac{1}{3}$ opýtaných má dojem, že ku korupcii dochádza a to hlavne v Nitrianskom a Košickom

kraji. Tento výsledok je dôležitý, pretože korupcia v miestnej samospráve môže mať vážne dôsledky na kvalitu poskytovaných služieb. Korupcia môže viesť k nespravodlivému prerozdeleniu verejných prostriedkov a k zvýhodňovaniu niektorých skupín na úkor ostatných. Navyše, ak obyvatelia majú pocit, že korupcia je bežnou praxou v miestnej samospráve, môže to znižovať ich dôveru v správu vecí verejných a podkopávať legitimitu miestnych zástupcov.

Otázka, ktorá sa týkala prístupnosti informácií o financovaní miestnej samosprávy na príslušných webových stránkach až ½ respondentov pri otázke o prístupnosti informácií o financovaní miestnej samosprávy odpovedala, že informácie sú dostupné len čiastočne. Väčšina miestnych samospráv by preto mala zvážiť vytvorenie účinných informačných systémov a transparentných postupov dokumentovania, ktoré by uľahčili prístup obyvateľov k informáciám a zabezpečili, aby tieto informácie boli spoľahlivé a pravdivé. Pri analýze danej otázky sme ďalej zistili, že z pozitívnych odpovedí respondentov patrilo až 35,2% Košickému kraju, čo na základe faktov uvedených vyššie, môžeme vyhodnotiť jedine ako dôkaz regionálnych disparít, nie len medzi samosprávnymi krajinami, ale dokonca aj v rámci samotných krajov a teda medzi jednotlivými mestami a obcami.

Ďalšie znepokojivé zistenie priniesli výsledky pri analyzovaní otázky číslo 15, ktorá sa týkala dôvery respondentov v ich samospráve pri spravodlivom spravovaní verejných financií. Viac ako ½ opýtaných si myslí, že ich samospráva spravuje verejné financie neefektívne a nespravodlivo. Najväčšie zastúpenie mal Košický kraj a Banskobystrický kraj. Tento negatívny postoj môže byť spôsobený rôznymi faktormi, vrátane nedostatku transparentnosti a monitorovania verejných financií, ako aj nedostatočného zapojenia obyvateľov do rozhodovacích procesov. Je potrebné, aby miestne samosprávy vyvinuli úsilie na zlepšenie svojich finančných postupov a zabezpečili efektívne využívanie verejných financií. Týmto spôsobom môžu získať dôveru a podporu obyvateľov a zlepšiť svoju verejnú mienku.

Viac ako polovica opýtaných pri otázke týkajúcej sa eurofondov a nakladania s nimi odpovedala, že nemá informácie o hospodárení s eurofondami. Zaujímavým zistením je aj skutočnosť, že väčšina respondentov, ktorí takto odpovedali pochádzala z Košického kraja, Prešovského kraja a Trenčianskeho kraja. Toto by mohlo naznačovať, že tieto kraje majú v porovnaní s inými krajinami markantnejší problém s transparentnosťou a správou verejných financií z európskych fondov. Tento problém by si preto vyžadoval osobitnú pozornosť a opatrenia na zlepšenie transparentnosti a komunikácie voči občanom týchto krajov.

Zistenie, že väčšina respondentov sa domnieva, že miestna samospráva sa zväčša rozhoduje o verejných financiách bez zapojenia občanov, naznačuje nedostatok participácie verejnosti pri rozhodovaní o verejných záležitostiach. To môže viesť k nedôvere občanov voči samosprávam a zhoršovať vzťahy medzi občanmi a samosprávou. Taktiež môže nahrávať korupcii a klientelizmu, keďže rozhodnutia o verejných financiách sa môžu robiť bez ohľadu na potreby a názory občanov. Najviac respondentov, ktorí odpovedali „nie“, pochádzalo z Nitrianskeho kraja, čo môže naznačovať potrebu zlepšiť participačné procesy v tejto oblasti. Zavedenie participatívnych nástrojov, akým je napríklad verejné zasadnutie a aktívne zapájanie občanov do diskusie o veciach verejných, či participatívne plánovanie a rozpočtovanie, môže pomôcť zvýšiť hodnotenie daného kraja a zlepšiť transparentnosť pri nakladaní s verejnými financiami. Taktiež by sa mohli zlepšiť informačné kanály medzi samosprávou a občanmi, aby sa občania cítili viac zapojení a informovaní o rozhodnutiach týkajúcich sa aj ich života. Zvýšenie transparentnosti miestnej samosprávy a zapojenie obyvateľov do rozhodovacích procesov sú kľúčové pre budovanie dôvery a spokojnosti obyvateľov s miestnymi verejnými službami.

3.3. Odporúčania zvyšujúce transparentnosť

Na základe odpovedí respondentov dotazníkového prieskumu je možné odporučiť niekoľko opatrení na minimalizovanie potencionálnych neetických praktík a zvýšenie transparentnosti.

- **Vytvorenie jasnejšieho legislatívneho rámca pre samosprávy**

Stanovenie povinného zverejňovania informácií o verejných zákazkách, financovaní z eurofondov, rozpočtoch a hospodárení samospráv, aby boli tieto informácie ľahko dostupné pre občanov a organizácie verejnosti.

- **Zavedenie monitorovacieho mechanizmu**

Bolo by ním zabezpečované nezávislé sledovanie a hodnotenie transparentnosti samospráv a pravidelné zverejňovanie výsledkov. To by mohlo viesť k väčšej zodpovednosti a transparentnosti samospráv a zlepšeniu prístupu občanov k informáciám.

- **Zvýšenie komunikácie a zapojenia občanov pri rozhodovaní o verejných financiách**

Napríklad cez verejné konzultácie alebo zapojenie občianskych iniciatív do rozhodovacích procesov. To by mohlo zabezpečiť lepšiu reprezentáciu názorov a záujmov občanov a zvýšiť transparentnosť rozhodovacích procesov.

- **Zabezpečenie lepšieho prístupu k informáciám o fungovaní samospráv**

Zriadenie informačného portálu, kde by boli zverejňované všetky informácie o samosprávach. To by umožnilo občanom ľahší prístup k informáciám a zlepšilo by to transparentnosť samospráv.

- **Zabezpečenie vhodného školenia a vzdelávania pre zamestnancov samospráv**

Školenia zamerané na transparentnosť, etiku, či zodpovednosť vo výkone verejnej správy by boli vhodnými témami v boji proti neetickým praktikám. Edukácia personálu má potenciál zvýšiť povedomie o význame transparentnosti a zodpovednosti v samosprávach a pomôcť zlepšiť situáciu v oblasti transparentnosti. Vhodnými témami by mohli byť školenia zamerané na transparentnosť, etiku, či zodpovednosť vo výkone verejnej správy.

- **Zlepšenie efektívnosti verejného obstarávania a zavedenie kontrol**

Opatrenia týkajúce sa efektivity a kontroly verejného obstarávania by zlepšili dôveru občanov v samosprávu a minimalizovalo by to podozrenia z korupcie. V rámci verejného obstarávania by sa malo zabezpečiť, aby proces bol otvorený pre všetkých záujemcov a aby bolo jasné, aké kritéria boli použité pri rozhodovaní. Pravidelné kontroly by mali byť zavedené na zabezpečenie dodržiavania pravidiel a zamedzenie korupčným praktikám.

Záver

Cieľom záverečnej práce bolo zhodnotiť transparentnosť miestnych samospráv na Slovensku a na základe dotazníkového prieskumu spokojnosti s miestnymi verejnými službami poukázať na dôležitosť transparentnosti na úrovni miestnych samospráv. Na základe analýzy dostupných informácií a dotazníkového prieskumu možno konštatovať, že transparentnosť miestnej samosprávy je kľúčovým faktorom pre zvýšenie dôvery obyvateľov v miestnu samosprávu.

Transparentnosť je dôležitým nástrojom, ktorý môže zvýšiť dôveru verejnosti voči miestnej samospráve a tým aj zlepšiť jej vplyv na hospodárske, či sociálne faktory v danom regióne. Transparentnosť môže taktiež viesť k lepšej kontrole hospodárenia miestnej samosprávy a zlepšeniu procesu rozhodovania.

V prvej časti našej bakalárskej práce sme si zadefinovali pojmy ako územná samospráva, jej finančnú štruktúru a útvary kontroly jej činnosti. Na základe dostupných teoretických znalostí sme si vymedzili neetické praktiky pri vládnutí akými sú korupcia a jej formy. Pozornosť sme venovali aj jej typológii, spôsobom jej merania a spôsobom predchádzania.

V druhej časti bakalárskej práce sme si stanovili cieľ práce spolu s čiastkovými cieľmi a metodiku, na základe ktorej sme tieto ciele dosiahli. Vyhотовili sme dotazníkový prieskum zameraný na vnímanie transparentnosti miestnej samosprávy a spokojnosti obyvateľov s miestnymi verejnými službami. Odpovede sme analyzovali a vyhodnotili výsledky prieskumu. Výsledky ukázali, že väčšina obyvateľov si myslí, že miestna samospráva nie je dostatočne transparentná, a zároveň vyjadrujú záujem o získanie väčšieho množstva informácií o činnosti miestnej samosprávy. Našu výskumnú časť sme ukončili diskusiou, kde sme poukázali na najdôležitejšie zistenia nášho výskumu.

Na základe zistených informácií môžeme konštatovať, že transparentnosť miestnej samosprávy je nevyhnutnou súčasťou hospodárenia v moderných spoločnostiach. Miestne samosprávy by mali zabezpečiť, aby boli informácie o rozhodovacom procese a hospodárení verejne prístupné, a tým zlepšiť dôveru verejnosti voči nim. Zároveň je dôležité zohľadniť hospodárske aspekty transparentnosti, aby bola implementácia transparentnosti efektívna a hospodárna.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje

1. BALÁŽ, P. a JALČ, A. 2006. *Spoločensko-právna ochrana pred korupciou*. Bratislava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, Veda, 2006, 201 s. ISBN 80–224-0899-9.
2. HAMALOVÁ, M., BELAJOVÁ, A., MAJOROŠOVÁ, M. 2011. *Úvod do štúdia verejnej správy*. Bratislava: VŠEMvs, 2011. 137 s. ISBN 978-80-8137-002-1.
3. HRAŠKOVÁ, D.: *Ekonomika verejného sektora*. Žilina: Žilinská univerzita - Fakulta prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov, 1. vyd. 2005. 190 s. ISBN 80-8070-448-1.
4. LÁŠTIC, E.: *Územná samospráva*. Bratislava: 2010. Univerzita Komenského v Bratislave. 98 s. ISBN: 978-80-223-28227-2
5. LYSÝ, J. . 2002. *Čo by mal občan vedieť o korupcii*. Bratislava: Vydavateľstvo Róbert Vico, 2002, 89 s. ISBN 80-89041-49-3.
6. MARTINKOVIČOVÁ, M. 2009. *Etika ako súčasť profesionalizácie zamestnancov verejnej správy*. Banská Bystrica: UMB, Ekonomická fakulta v BB, 2009, 172 s. ISBN 978-80-8083-729-7.
7. MEDVEĎ, J. - NEMEC, J. et al. 2007. *Základy verejných financií*. Bratislava : Sprint, 2007. 259 s. ISBN 978-80-89085-84-2.
8. NEUBAUEROVÁ, E., BELIČKOVÁ, K. 2008. *Nástroje ekonomiky verejného sektora*. Bratislava: MERKURY s. r. o., 2008, 182 s. ISBN 978-80-89143-77-1.
9. NIŽNIAŇSKÝ, V. 2005. *Verejná správa na Slovensku*. Bratislava : Úrad vlády Slovenskej republiky, 2005. 69 s. ISBN 978-80-89503-19-3.
10. OLÁH, M., ŠIDELSKÝ, Ľ., CIBÁK, Ľ.: *Finančná kontrola*. Bratislava: Merkury spol. s.r.o., 2009. 260 s. ISBN 978-80-89143-98-6.
11. RYDER, N., PASCULLI L. *Corruption, Integrity and the Law: Global Regulatory Challenges*, Routledge, 2021, 332s. ISBN 97-810321-739-79
12. SOTOLÁŘ, J. 2004. *Príručka hlavného kontrolóra obce Košice*. Košice : Sotac, s. r. o., 2004. 143 s. ISBN 80-969155-9
13. SPIŠIAKOVÁ, H, a kol. *Miestna samospráva - základné princípy fungovania: sprievodca kompetenciami volených predstaviteľov miestnej samosprávy 2010-2014*. Prešov: Asociácia vzdelávania samosprávy, 2011, 201 s. Vzdelávanie v samospráve.

ISBN 978-80-970616-0-9

14. ŠKULTÉTY, P. 1999. *Základy miestnej správy*. Bratislava : Právnická fakulta univerzity Komenského, 1999. 216 s. ISBN 80-7160-110-1
15. TEJ, J. 2002. *Región a správa*. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, 2002, 182. s. ISBN 80-8068-139-2
16. VOLEJNÍKOVÁ, J. 2007. *Korupce v ekonomické teorii a praxi*. Zeleneč: Profess Consulting, 2007, 390 s. ISBN 978 80-7259-055-1.
17. VYMĚTAL, P. *Typologie korupce*. In: DANČÁK et al. *Korupce. Projevy a potírání v České republice a Evropské unii*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. 309 s. ISBN 80-210- 4062-9.

Elektronické dokumenty – monografie, zborníky

1. CHEN, J., Corruption: Its Meaning, Type, and Real-World Example. 2022. Dostupné na: <https://www.investopedia.com/terms/c/corruption.asp>
2. GARRIDO-RODRÍGUEZ, J.-C.; GARRIDO-MONTAÑÉS, M.; LÓPEZ-PÉREZ, G.; ZAFRA-GÓMEZ, E. The Importance of Measuring Local Governments' Information Disclosure: Comparing Transparency Indices in Spain. *Sustainability*. 14.09.2022. 13081. Dostupné na: <https://doi.org/10.3390/su142013081>
3. GONZALES DE ASIS, M., Reducing Corruption at the Local Level, World Bank. Dostupné na: https://www.ucl.ac.uk/dpuprojects/drivers_urb_change/urb_governance/pdf_trans_corrupt/WorldBank_Gonzalez_2000_Reducing_Corruption.pdf
4. MARTINEZ, KUKUTSCHKA, B., R. Citizens' views and experiences of corruption. Transparency International. 2021. 76 s. ISBN: 978-3-96076-179-2 Dostupné na: https://images.transparencycdn.org/images/TI_GCB_EU_2021_web_2021-06-14-151758.pdf
5. MATUŠOVÁ S., KOVÁČ M. Riadenie rizika korupcie v územnej samospráve. Bratislava. Recenzovaný zborník z IX. Medzinárodnej konferencie. ISBN: 978-80-89753-37-6 6 s. Dostupné na: https://www.sszp.eu/wp-content/uploads/2019_conference_SES__p-207__MatúšováS_KováčM__f4a.pdf
6. MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Analýza fungovania vnútornej kontroly v miestnej samospráve: Inštitút hlavného kontrolóra. 2019. 32 s.

- Dostupné na: https://www.minv.sk/?publikacie_uzemna_samosprava&subor=323282
7. MINISTERSTVO SPRAVODSLIVOSTI SLOVENSKEJ REPUBLIKY., Praktická príručka: Prevencia korupcie. 2016. 59 s. Dostupné na: <https://www.justice.gov.sk/dokumenty/2021/05/prevencia-korupcie.pdf>
  8. MYINT, U. Corruption: causes, consequences and cures, Asia-Pacific Development Journal, 2000, 58s. Dostupné na: <https://www.unescap.org/sites/default/files/apdj-7-2-2-Myint.pdf>
  9. PIETROWSKI, S.J., VAN RYZIN, G.G., *Citizen Attitudes Toward Transparency in Local Government*, The American Review of Public Administration, 2007, 18 s. Dostupné na: <https://www.wikileakssudbury.org/WKL/E-1.pdf>
  10. SEGAL, T., Bribery vs. Lobbying: What's the Difference?. 2022. Dostupné na: <https://www.investopedia.com/financial-edge/0912/the-differences-between-bribery-and-lobbying.aspx>
  11. SIČÁKOVÁ-BEBLAVÁ, E. – ZEMANOVIČOVÁ, D. 2004. Korupcia a protikorupčná politika na Slovensku. Bratislava: Róbert Vico – vydavateľstvo, 2004, 266 s. ISBN 80-89041-74-4. Dostupné na :<http://transparency.sk/wp-content/uploads/2010/01/korupprotikor2003.pdf>
  12. SLIJEPČEVIĆ, S., RAJH, E., BUDAK, J., Determinants of corruption pressures on local government in the E.U., Economic Research-Ekonomska Istraživanja, 2020. 18 s. 33:1, 3492-3508, DOI: 10.1080/1331677X.2020.1774793, Dostupné na: <https://hrcak.srce.hr/file/370116>

Internetové zdroje

1. OECD, Corruption Prevention at a local level in Eastern Europe and Central Asia. Dostupné na: <https://www.oecd.org/corruption/Corruption-prevention-at-local-level-in-Eastern-Europe-and-Central-Asia.pdf>
2. TRANSPARENCY INTERNATIONAL. How to stop corruption: 5 Key Ingredients. Dostupné na: <https://www.transparency.org/en/news/how-to-stop-corruption-5-key-ingredients>
3. TRANSPARENCY INTERNATIONAL, What is corruption?, [cit. 12.05.2023] dostupné na: <https://www.transparency.org/en/what-is-corruption>

4. TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVENSKO. 150 protikorupčných odporúčaní pre Slovensko. 39 s. Dostupné na: <https://www.transparency.sk/wp-content/uploads/2015/06/Protikorupcne-odporucania.pdf>
5. TRANSPARENCY INTERNATIONAL, How to stop corruption: 5 Key Ingredients. 2016. Dostupné na: <https://www.transparency.org/en/news/how-to-stop-corruption-5-key-ingredients>
6. TRANSPARENCY INTERNATIONAL. Poslanie Transparency International. Dostupné na: <https://transparency.sk/sk/o-nas/>
7. TRANSPARENCY INTERNATIONAL. Rebríčky a výstupy. Dostupné na: <http://transparency.sk/sk/vystupy/rebricky/>
8. TRANSPARENCY INTERNATIONAL. Global Corruption Barometer, Dostupné na: <https://www.transparency.org/en/gcb>
9. TRANSPARENCY INTERNATIONAL. Corruption Perception Index, Dostupné na: <https://www.transparency.org/en/cpi/2022>
10. TRANSPARENCY INTERNATIONAL. Corruption Perception Index, Slovakia. Dostupné na: <https://www.transparency.org/en/cpi/2022/index/svk>
11. UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME, The role of citizens in fighting corruption. Dostupné na: <https://www.unodc.org/e4j/en/anti-corruption/module-10/key-issues/the-role-of-citizens-in-fighting-corruption.html>
12. UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME, Preventing public sector corruption. Dostupné na: <https://www.unodc.org/e4j/zh/anti-corruption/module-4/key-issues/preventing-public-sector-corruption.html>
13. UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME, Effect of Corruption, Dostupné na: <https://www.unodc.org/e4j/zh/anti-corruption/module-1/key-issues/effects-of-corruption.html>
14. ÚRAD VLÁDY SR., Čo je korupcia. Dostupné na: <https://www.vlada.gov.sk/co-je-korupcia/>
15. WORLD BANK, Reducing Corruption. Dostupné na: <https://web.worldbank.org/archive/website0006/WEB/IMAGES/REDUCING.PD>

Legislatívne normy

1. Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky, štvrtá hlava, Čl. 65 a č. 68

2. Zákon č. 369/1990 Zb. Zákon Slovenskej národnej rady o obecnom zriadení
3. Zákon č. 39/1993 Z. z. Národnej rady Slovenskej republiky o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky
4. Zákon č. 153/2001 Z.z. - Zákon o prokuratúre
5. Zákon č. 583/2004 Z. z. Zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov
6. Zákon č. 583/2004 Z. z. Zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov
7. Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestného zákonníka § 131 ods. 3

Prílohy

Príloha č. 1: Dotazník- Hodnotenie transparentnosti miestnych samospráv vo Vašom kraji

Hodnotenie transparentnosti miestnych samospráv vo Vašom kraji

Ahojte, touto cestou vám chcem vopred poďakovať za vyplnenie tohto krátkeho dotazníka k mojej bakalárskej práci. Venovať sa v ňom budem správaniu samospráv na miestnej úrovni vládnutia. Vaše odpovede sú anonymné.

1. Vaše pohlavie

- ☐ Muž
- ☐ Žena
- ☐ Iné

2. Váš vek

- ☐ 18-29
- ☐ 30-39
- ☐ 40-49
- ☐ 50-59
- ☐ 60 a viac

3. Aké je vaše najvyššie dosiahnuté vzdelanie?

- ☐ Základné
- ☐ Stredoškolské bez maturity
- ☐ Stredoškolské s maturitou
- ☐ Vysokoškolské prvého stupňa
- ☐ Vysokoškolské druhého stupňa

4. Z akého samosprávneho kraja pochádzate?

- ☐ Bratislavský kraj
- ☐ Žilinský kraj
- ☐ Košický kraj
- ☐ Prešovský kraj
- ☐ Banskobystrický kraj
- ☐ Trenčiansky kraj
- ☐ Tmavský kraj
- ☐ Nitriansky kraj

5. Aký stupeň transparentnosti považujete za dôležitý pre miestnu samosprávu?

- ☐ Úplnú transparentnosť, kde sú všetky informácie verejne dostupné a zrozumiteľné pre každého.
- ☐ Transparentnosť, ktorá umožní občanom sledovať a kontrolovať činnosť miestnej samosprávy.
- ☐ Transparentnosť, ktorá zabezpečuje prístup k informáciám o verejných financiách a rozhodovacích procesoch miestnej samosprávy.
- ☐ Transparentnosť, ktorá umožňuje občanom aktívne sa zapájať do rozhodovacích procesov a ovplyvňovať ich výsledky.

6. Je pre mňa dôležité mať prístup k informáciám o riadení miestnej samosprávy.

- 5 – úplne súhlasím
- 1 – vôbec nesúhlasím

7. Aké opatrenia by podľa Vás mohli zlepšiť transparentnosť verejného obstarávania na úrovni miestnej samosprávy?

- Zverejňovanie informácií o verejnom obstarávaní v čo najskoršom termíne po uzavretí zmluvy s dodávateľom.
- Verejný prístup k ponukám a dokumentáciám súvisiacim s verejným obstarávaním.
- Účasť nezávislých orgánov na procese hodnotenia ponúk a rozhodovaní o výsledkoch verejného obstarávania.
- Transparentné hodnotenie výkonu dodávateľov a dodávaných produktov a služieb.

8. Každý občan by mal mať prístup k požadovaným dokumentom od miestnej samosprávy.

- 5 – úplne súhlasím
- 1 – vôbec nesúhlasím

9. Máte pocit, že sa v miestnej samospráve dodržiavajú pravidlá pri verejnom obstarávaní?

- Áno, mám dôveru v to, že miestna samospráva dodržiava pravidlá a postupy pri verejnom obstarávaní.
- Nie som si istý/á, potrebujem viac informácií o postupoch pri verejnom obstarávaní na úrovni miestnej samosprávy.
- Nie, mám dojem, že v miestnej samospráve sa pravidlá často porušujú v prospech konkrétnych dodávateľov alebo osôb.
- Neviem, nemám žiadne skúsenosti s verejným obstarávaním.

10. Máte dojem, že v miestnej samospráve dochádza k prípadom korupcie?

- Áno, mám podozrenie, že v miestnej samospráve existujú prípady korupcie.
- Nie som si istý/á, potrebujem viac informácií o postupoch a kontrole v miestnej samospráve.
- Nie, mám dôveru v to, že v miestnej samospráve nedochádza k prípadom korupcie.
- Neviem, nemám žiadne skúsenosti s prípadmi korupcie na úrovni miestnej samosprávy.

11. Transparencia je kľúčom v boji proti korupcii.

- 5 – úplne súhlasím
- 1 – vôbec nesúhlasím

12. Aké kroky by mali byť podniknuté, aby sa predišlo korupcii na úrovni miestnej samosprávy?

- Zvýšenie transparentnosti a kontroly pri rozhodovaní o verejných zákazkách a financovaní miestnej samosprávy.
- Posilnenie nezávislých kontrolných a auditných mechanizmov v miestnej samospráve.
- Zvyšovanie povedomia občanov o prípadoch korupcie a podpora aktívneho zapojenia sa do kontroly a dohľadu nad rozhodnutiami miestnej samosprávy.
- Prísnosť pri trestaní osôb a inštitúcií, ktoré sa dopúšťajú korupcie.

13. Myslíte si, že by sa mali verejne zverejňovať informácie o financovaní politických strán na úrovni miestnej samosprávy

- Áno, myslím si, že by sa mali verejne zverejňovať informácie o financovaní politických strán na úrovni miestnej samosprávy.

- Nie som si istý/á, potrebujem viac informácií o financovaní politických strán na úrovni miestnej samosprávy.
- Nie, nevidím potrebu zverejňovania informácií o financovaní politických strán na úrovni miestnej samosprávy.
- Neviem, nemám dostatočné vedomosti o financovaní politických strán na úrovni miestnej samosprávy.

14. Sú prístupné informácie o financovaní Vašej miestnej samosprávy na príslušnej webovej stránke obce/mesta?

- Áno, obec/mesto poskytuje prístup k informáciám o financovaní miestnej samosprávy na svojej webovej stránke.
- Čiastočne, niektoré informácie o financovaní sú dostupné na webovej stránke, no nie všetky.
- Nie, obec/mesto neposkytuje prístup k žiadnym informáciám o financovaní miestnej samosprávy na svojej webovej stránke.
- Nie som si istý/á, nemám dostatočné informácie

15. Dokumenty a záznamy miestnej samosprávy patria ľuďom a nie samospráve.

- 5 – úplne súhlasím
- 1 – vôbec nesúhlasím

16. Miestne samosprávy často skrývajú informácie o chode a financovaní samosprávy pred občanmi.

- 5 – úplne súhlasím
- 1 – vôbec nesúhlasím

17. Miestne samosprávy často skrývajú informácie o chode a financovaní samosprávy pred občanmi.

- 5 – úplne súhlasím
- 1 – vôbec nesúhlasím

18. Občania majú právo na prístup k informáciám o hospodárení danej samosprávy.

- 5 – úplne súhlasím
- 1 – vôbec nesúhlasím

19. Aké informácie by podľa vás mali byť verejne dostupné o financovaní miestnej samosprávy?

- Zdroje príjmov miestnej samosprávy a ich výška.
- Výdavky miestnej samosprávy na jednotlivé projekty a programy.
- Zoznam konkrétnych zmlúv a transakcií miestnej samosprávy.
- Informácie o majetku a majetkových pomeroch miestnej samosprávy a jej zástupcov.

20. Máte dôveru v to, že Vaša miestna samospráva spravuje verejné financie spravodlivo a efektívne?

- Áno
- Nie som si istý/á
- Nie, nemám dôveru v to, že miestna samospráva spravuje verejné financie spravodlivo a efektívne.
- Neviem, nemám dostatočné informácie.

21. Aké kroky by mali byť podniknuté, aby sa zabezpečila spravodlivá a efektívna správa verejných financií Vašej miestnej samosprávy?

- Zvýšenie transparentnosti a kontroly pri rozhodovaní o výdavkoch miestnej samosprávy.
- Posilnenie nezávislých kontrolných a auditných mechanizmov v miestnej samospráve.
- Zvyšovanie povedomia občanov o postupoch a kontrole pri správe verejných financií a podpora

aktívneho zapojenia sa do kontroly a dohľadu nad rozhodnutiami miestnej samosprávy.

- Prísnosť pri trestaní osôb a inštitúcií, ktoré sa dopúšťajú zneužívania verejných financií.

22. Máte informácie o tom, ako Vaša miestna samospráva nakladá s verejnými financiami získanými z európskych fondov?

- Áno, mám informácie o tom, ako miestna samospráva nakladá s verejnými financiami z eurofondov
- Nie, nemám informácie o tom, ako miestna samospráva nakladá s verejnými financiami z eurofondov
- Nie som si istý/á, potrebujem viac informácií
- Neviem

23. Aké kroky by mali byť podniknuté, aby sa zabezpečila spravodlivá a efektívna správa verejných financií získaných z eurofondov na úrovni Vašej miestnej samosprávy?“

- Zvýšenie transparentnosti a kontroly pri rozhodovaní o využívaní finančných prostriedkov získaných z eurofondov
- Posilnenie nezávislých kontrolných a auditných mechanizmov na úrovni miestnej samosprávy
- Zvyšovanie povedomia občanov o postupoch a kontrole pri využívaní finančných prostriedkov
- Posilnenie kapacít miestnej samosprávy pre úspešné získavanie a využívanie eurofondov
- Vytvorenie jasných a transparentných pravidiel pre využívanie finančných prostriedkov získaných z európskych fondov, aby sa minimalizovalo riziko korupcie a zneužívania týchto finančných prostriedkov.

24. Ako často kontroluje Vaša miestna samospráva správne nakladanie s verejnými financiami?

- Miestna samospráva pravidelne kontroluje správne nakladanie s verejnými financiami.
- Občas
- Nie som si istý/á
- Mám pocit, že miestna samospráva kontroluje nakladanie s verejnými financiami veľmi zriedka alebo vôbec.

25. Aké nástroje by mali byť k dispozícii občanom, aby sa mohli aktívne zapojiť do kontroly a dohľadu nad rozhodnutiami miestnej samosprávy?

- Verejné zdroje a platformy, ktoré umožňujú sledovanie a hodnotenie finančných tokov a rozhodnutí miestnej samosprávy.
- Možnosť podávania sťažností a návrhov na zlepšenie kontroly a dohľadu nad rozhodnutiami miestnej samosprávy.
- Zavedenie verejných zasadnutí miestnej samosprávy, kde by mali občania prístup k informáciám a mohli by sa zúčastniť diskusie na témy týkajúce sa miestneho rozvoja.
- Vytvorenie nezávislej organizácie, ktorá by monitorovala správne nakladanie s verejnými financiami a zabezpečovala verejnú kontrolu nad rozhodnutiami miestnej samosprávy.

26. Zohľadňuje Vaša miestna samospráva názory a potreby občanov pri rozhodovaní o verejných financiách?

- Áno, miestna samospráva pravidelne organizuje verejné diskusie a zahrňuje názory občanov do rozhodovacích procesov.
- Áno, ale len občas
- Nie, miestna samospráva sa zväčša rozhoduje o verejných financiách bez zapojenia občanov.
- Nie som si istý/á.